



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

12 oktober 2021



Inhoudsopgave

Inleiding	3	3. Ontwikkelrichting Omgevingsvisie Amersfoort	15
		3.1 Ambitie en lagen als uitgangspunten	16
1 Proces Omgevingsvisie Amersfoort	4	3.2 De zes ontwikkelopgaven	20
1.1 Hoe komt de omgevingsvisie tot stand en waar staan we nu?	5	3.2.1 Een stad die stromend water en de Eem omarmt	21
1.2 Ingrediënten voor de richting en het voorkeursalternatief	6	3.2.2 Een groene, gezonde stad in een groene omgeving	26
1.3 Hoe verder?	8	3.2.3 Een duurzame CO2-neutrale stad	32
		3.2.4 Een stad met duurzame mobiliteit	37
2 Amersfoort: Gezond Centraal	10	3.2.5 Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen	43
2.1 Amersfoort in de regio	11	3.2.6 Een stad met een wendbare en weerbare economie	50
2.2 Identiteit van de stad Amersfoort	12		
		4. Doorwerking & Sturingsfilosofie	56
		4.1 Doorwerking	57
		4.2 Sturingsfilosofie	59

Inleiding

Eén van de doelen van de Omgevingswet is om tot een meer inzichtelijk geheel van beleid en regels te komen voor het gebruik en de inrichting van de fysieke leefomgeving. De leefomgeving centraal stellen en integraal werken zijn belangrijke pijlers van de Omgevingswet. Het doel van de wet is het vinden van een balans tussen een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving en het gebruiken van de ruimte voor maatschappelijke doeleinden.

De omgevingsvisie is één van de instrumenten waarin dit tot uitdrukking komt. In de omgevingsvisie bundelt de gemeente de hoofdlijnen van al het ruimtelijke beleid en de voorgenomen ontwikkelingen. Omdat de voorgenomen ontwikkelingen ook negatieve effecten op de kwaliteit van de leefomgeving kunnen hebben, wordt tegelijk met de omgevingsvisie een OmgevingsEffectRapport (OER) opgesteld.

Het ontwikkelen van de visie en het OER lopen gelijk op, zodat de voorgenomen ontwikkelingen getoetst kunnen worden en de uitkomsten van het OER meegenomen kunnen worden in de visie. In de bijlage is het eerste deel van het OER onderzoek bijgevoegd.

Dit document beschrijft de richting voor

de Omgevingsvisie Amersfoort. Het college legt de richting voor de omgevingsvisie in een peiling voor aan de gemeenteraad. Mocht de raad instemmen zal deze richting de basis zijn voor het tweede deel van het OER onderzoek.

Leeswijzer

Na de peiling werkt het college de richting uit in een concept ontwerp omgevingsvisie. Dit staat verder beschreven in

Hoofdstuk 1, het proces.

Hoofdstuk 2 gaat over de positionering van Amersfoort.

Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgestelde richting, vertaald in zes ontwikkelrichtingen.

Hoofdstuk 4 geeft de richting aan voor de doorwerking van de visie en de sturingsfilosofie.

1 Proces Omgevingsvisie Amersfoort

1.1

Hoe komt de omgevingsvisie tot stand en waar staan we nu?

Om tot een omgevingsvisie voor Amersfoort te komen, volgen we deze vijf stappen:



We zijn nu bij stap 3 en leggen nu aan het college en de raad de richting voor de omgevingsvisie en voor.

1.2

Ingrediënten voor de richting en het voorkeursalternatief

De richting en het voorkeursalternatief zijn tot stand gekomen op basis van:

- 1) Input van inwoners en overige belanghebbenden
- 2) Analyse van bestaand beleid
- 3) De uitkomsten van het onderzoek naar drie mogelijke ontwikkelscenario's in het eerste deel van de omgevingseffectrapportage

1. Input van inwoners en overige belanghebbenden

Bij het ontwikkelen van de Omgevingsvisie betreft de gemeente bewoners en belanghebbenden gedurende het hele proces in een Design Thinking aanpak. Na het onderzoeken van de vraagstukken in de vorige stap, hebben we nu input gevraagd voor antwoorden op de vraagstukken. Inwoners konden reageren op online vragenlijsten, open vragen en vra-

gen op de kaart en we hebben ca. 150 mensen gesproken in twee ochtenden op de markt en één middag op het Eemplein. Daarnaast zijn er zeven online themabijeenkomsten georganiseerd met belangengroepen en experts per thema. Deze input is geanalyseerd en verwerkt in de nu voorliggende richting voor de Omgevingsvisie. De opbrengst staat ook op Omgevingsvisie Amersfoort.

2. Analyse bestaand beleid

Als voorbereiding op de omgevingsvisie is een aantal jaar geleden al het gemeentelijke beleid voor het fysieke domein op een rij gezet, op het niveau van beleidswaarden (doelen, ambities, normen). In de afgelopen periode is dit aangevuld met nieuw beleid en is in beeld gebracht op welke vlakken beleid ontbreekt. De beleidsanalyse geeft inzicht in het hui-

1.2 Ingrediënten voor de richting en het voorkeursalternatief

dige beleid, ambities en doelen. Hieruit komen aandachtspunten en risico's naar voren die meegenomen zijn in het OER onderzoek en de richting voor de omgevingsvisie. Het gaat dan bijvoorbeeld over de meetbaarheid van beleidsdoelen, tegenstrijdigheden en lacunes in beleid.

3. Omgevingseffectrapportage

De Omgevingseffectrapportage is een methode om voor verschillende mogelijke ontwikkelrichtingen de effecten voor de omgeving op een rij te zetten. In de eerste stap is bepaald voor welke omgevingsthema's en op basis van welke criteria de effecten in beeld gebracht worden. Ook zijn in die stap drie te onderzoeken ontwikkelalternatieven bepaald. Vervolgens is de bestaande situatie in beeld gebracht (de leefomgevingsfoto),

hierbij is ook gekeken naar het vigerende gemeentelijke beleid dat de komende tien jaar wordt uitgevoerd en zijn de effecten van de drie ontwikkelvarianten op een rij gezet. Mede op basis hiervan is de nu voorliggende Richting voor de Omgevingsvisie bepaald.



1.3 Hoe verder?

De richting wordt verder uitgewerkt in de concept ontwerp Omgevingsvisie en een voorkeursvariant voor het OER die wordt beoordeeld in het OER deel B. Voorziene ontwikkelingen, hoofdpunten voor beleid en aandachtspunten voor gebieden komen hierin terug. Parallel hieraan onderzoeken we de effecten van de voorkeursvariant en scherpen deze op basis van de uitkomsten verder aan.

Bij het uitwerken van de richting in gebieden en inhoudelijke onderwerpen, betrekken we opnieuw inwoners en overige stakeholders. Op verschillende plekken in de stad gaan we met mensen in gesprek over wat de gekozen richting betekent voor hun wijk/deel van de stad. Door te bespreken wat de richting betekent voor hun wijk/ deel van de stad toetsen we de

richting en halen we aandachtspunten op voor de uitwerking in een concept ontwerp omgevingsvisie.

Daarnaast organiseren we een bijeenkomst met stakeholders vanuit de verschillende thema's om de uitwerking van de gekozen richting integraal te bespreken. Ook in deze bijeenkomst toetsen we de richting en halen we input op voor de uitwerking van de richting in een concept ontwerp omgevingsvisie.

De concept ontwerp omgevingsvisie bespreken we in een Ronde met uw raad en in een stadsbrede bijeenkomst (mits dit weer live kan). Met de aandachtspunten die dit oplevert passen we de concept ontwerp omgevingsvisie aan tot een ontwerp omgevingsvisie.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

1.3 Hoe verder?

Hier start de formele procedure van ter inzage legging van de ontwerp omgevingsvisie, analyseren en verwerken van reacties en vaststellen visie en reactienota. Tegelijkertijd met de vaststelling van de Omgevingsvisie zullen wij ook duidelijkheid geven over welk beleid voor het fysieke domein nog actueel is en welke visies en nota's worden ingetrokken.



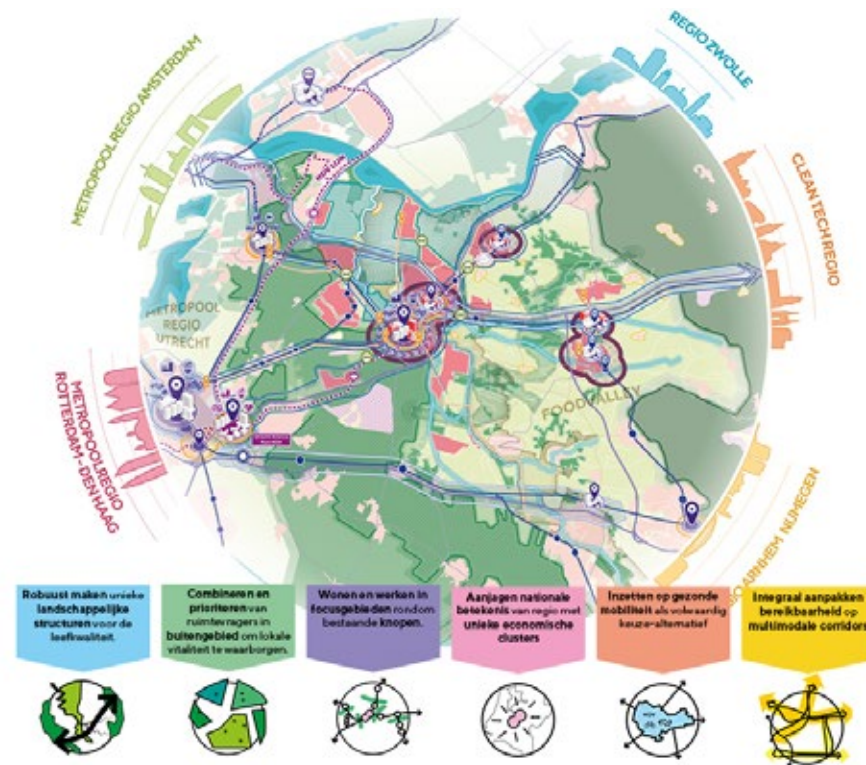
2

Amersfoort: Gezond Centraal

2.1 Amersfoort in de regio

REGIO AMERSFOORT CENTRAAL!

- Buitengebied**
 - Arkenhem Eemland
 - Groetbeem
 - Berkdalen
 - Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug
 - Utrechtse Heuvelrug
 - Het Groene Vallei
 - Veluwe
 - Gelderse vallei
 - NNN (natuurnetwerk Nederland)
 - Groene buffers
 - Wonen en werken**
 - Focusgebieden
 - Metropoolgebied
 - Regioport
 - Vitale kernen
 - Bereikbaarheid en mobiliteit**
 - Knoep (trein/HOV)
 - HOV-Lijn
 - Snelwegen (bestaand/potentie)
 - Mogelijk nieuw station
 - Multimodale corridors
- Zie strategische kaart 4 voor volledig beeld



Regio Amersfoort maakt een flinke groei door: zowel in inwoners als in werk en in bereikbaarheid. En naar verwachting zal die groei zich nog jaren voortzetten. Een diverse en aantrekkelijke woningmarkt, goede bereikbaarheid van (hoogwaardige) werkgelegenheid en unieke natuurgebieden maken de Regio en de stad Amersfoort een zeer geliefd vestigingsgebied.

De Regio Amersfoort is gunstig gelegen, dichtbij de metropoolregio's Amsterdam en Utrecht en aangrenzend aan de Regio Foodvalley. De aantrekkelijkheid van de Regio en de stad Amersfoort heeft ook een keerzijde: de ruimte en leefbaarheid komen onder druk te staan. Dit vraagt om duidelijke keuzes en een nieuw kompas voor de toekomstige ontwikkeling van Amersfoort.

Het Regionaal Ontwikkelbeeld 2030-2040 bevat de toekomstige verstedelijkingsstrategie voor de Regio. Uitgangspunt is dat Regio Amersfoort haar centrale positie als sterke en gezonde regio in het hart van het Stedelijk Netwerk Nederland verstevigt.

De Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort sluit hier op aan en geeft een concretere invulling aan de ambities en doelen die we willen bereiken. Duidelijk is in ieder geval dat we het niet alleen kunnen: om regionale, provinciale én nationale opgaven te realiseren, werken we deze opgavegericht samen met betrokken partijen uit.

2.2

Identiteit van de stad Amersfoort



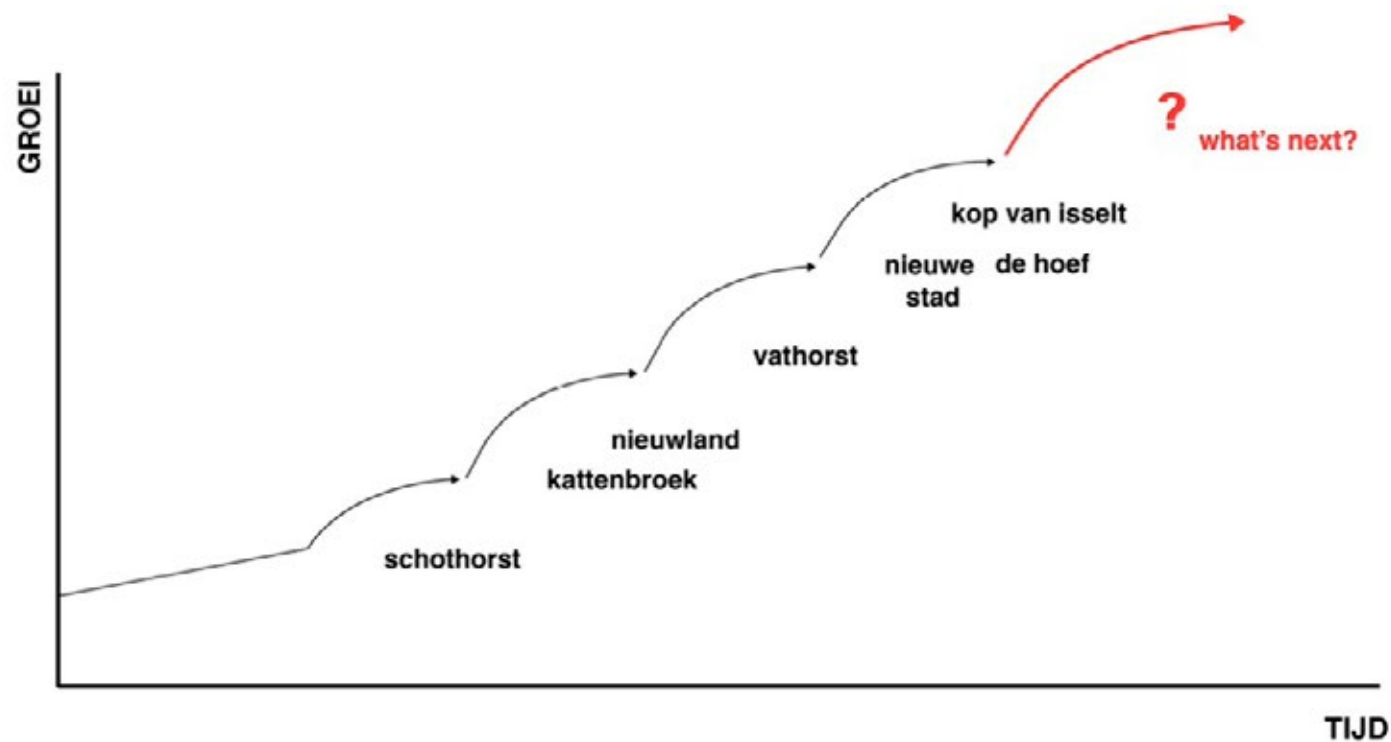
De identiteit en kracht van Amersfoort wordt gedragen door 4 pijlers. Die identiteit is niet in een pakkende slogan te vangen.

De dragende pijlers van Amersfoort zijn

- Wij Amersfoort met een sterke sociale cohesie en menselijke maat, waarin samen doen en ontmoeten centraal staan;
- De centrale ligging omringd door drie bijzondere landschappen;
- Een sterke traditie van een stad die groeit met hoge ruimtelijke kwaliteit en verbinden van oud en nieuw (Vathorst, Kattenbroek, Eemplein met Eemhuis, en De Nieuwe Stad en historische binnenstad) en misschien allesomvattend:
- Een Gezond stedelijk leven. Hierbij bedoelen we gezondheid in een breed perspectief, naast de fysieke gezondheid gaat het ook om geeste-

lijk welzijn en welbevinden (dus naast een gezonde luchtkwaliteit en geen geluidshinder en een groene omgeving gaat het ook om het sociale netwerk, onderwijs en werkgelegenheid).

Zo'n honderd jaar geleden zette Amersfoort zichzelf op de kaart als een gezonde, betaalbare, en windstille vestigingsplaats. Deze thema's zijn onverkort actueel. Nederland zit in een groeispurt met grote woningtekorten, infrastructurele knelpunten en een toenemende disbalans rondom duurzaamheid en gezondheid. Amersfoort kan het momentum pakken om haar groeiopgave wederom te koppelen aan gezondheid. Met als groot verschil dat de stad dit niet alleen doet voor het aantrekken van nieuwkomers, maar juist ook voor een gezond(er) leven van de huidige Amersfoorters.

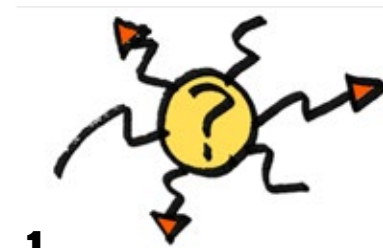


Groeien in omvang, het aangaan van schaalsprongen en op het vlak van gezondheid zit Amersfoort in de genen. Noblesse oblige.

Keuzes maken voor toekomstige ontwikkeling van Amersfoort is bittere noodzaak voor het versterken van de intrinsieke kracht en eigenheid van de stad. In

Amersfoort is geen sprake van grote stedelijke problemen of urgenties. Nog niet althans. Het is vooral een zogenaamde “boiling frog” situatie die Amersfoort parten speelt. Niet sturen kan een ongewenst resultaat geven.

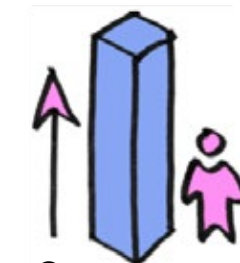
Er kunnen hierbij drie fundamentele vraagstukken worden geïdentificeerd:



1. Positie ten opzichte van omgeving

Amersfoort toont zich een allemansvriend ten opzichte van haar relatie met haar directe omgeving, met de Randstad en met het grotere achterland in het Noorden en Oosten. Het koestert haar centrale positie en positioneert zich als kameleon tussen haar stedelijkheid en het “grote dorp”. Deze strategie heeft lang goed gewerkt, maar hoe lang is dit vol te houden als de stad in omvang maar groeit en groeit? En daarbij, wat is de intrinsieke binding van bedrijven, werknemers en inwoners in een stad die zich maar moeilijk durft uit te spreken? Wat is – of wordt – de echte identiteit van

Amersfoort? En hoe verhoudt deze zich in de eerste plaats tot haar directe omgeving en directe invloedssfeer?



2. Groei

Amersfoort heeft zich herhaaldelijk bewezen als maker van ‘nieuwe stad’. Grootschalige stedelijke projecten (Kattenbroek, Vathorst, Nieuwwand, De Nieuwe Stad) bewijzen dat Amersfoort experimentele vooruitgang niet schuwt. In de kern blijft Amersfoort in al deze projecten dichtbij zichzelf, de menselijke maat en haar gemeenschapszin: Wij Amersfoort! Om de bestaande en de toekomstige groei te kunnen opvangen, wordt er een

steeds groter beroep gedaan op het vermogen van Amersfoort om de menselijke maat te koesteren. Niet alleen op project- of wijkniveau, maar op een hogere schaal. Niet in de laatste plaats omdat Amersfoort letterlijk aan zijn (gemeente) grens zit; grote uitlegmogelijkheden zijn er niet meer. De nieuwe uitdaging is om bij de binnenstedelijke inbreiding de menselijke maat voorop te laten staan. Uitdagingen zoals de inclusieve stad, maat en schaal, bereikbaarheid komen hier allemaal bij elkaar.



3. **Bereikbaarheid**

Amersfoort heeft zich de afgelopen decennia gericht op de grote infrastructuur en de grote verbindingen via snelwegen

en spoor. Dat heeft goed gewerkt hiermee heeft Amersfoort zich tot een uitzonderlijk goed bereikbaar centrum in Nederland gepositioneerd. De keerzijde is echter dat er binnen de stad (grote) barrières zijn ontstaan, dat de stad gefragmenteerd raakt en dat lopen en fietsen niet altijd een logische eerste keuze is. De stad zelf loopt hierdoor vast. Amersfoort moet zoeken naar een nieuw bereikbaarheidsprofiel waarbij veel meer aandacht moet uitgaan naar de lokale structuur, naar het “Daily Urban System” waarbij wonen, werken en recreëren dichtbij elkaar komt.

Nieuw kompas: Gezond Centraal

Om aan deze grote vraagstukken te kunnen werken is een nieuw kompas nodig. Een kompas dat tevens aansluit bij het Utrechtse beleidsprofiel van “Gezond

Stedelijk Leven”. Amersfoort moet zichzelf durven uitspreken voor een groot narratief. Kiezen voor een stedelijk verlangen dat mensen aanspreekt en verbindt. Amersfoort kiest radicaal voor de gezonde stad als kader voor groei en verstedelijking. De stad legt haar focus op een omvangrijk centrumgebied als katalysator voor de gezonde stad. Welkom bij Gezond Centraal!

3

Ontwikkelrichting Omgevingsvisie Amersfoort

3.1

Ambitie en lagen als uitgangspunten

In de bouwstenennotitie Omgevingsvisie Amersfoort hebben we de ambitie bepaald om in de toekomst Gezond, Groen en Slim te groeien. De ambitie en hoofdthema's uit de bouwstenennotitie hebben we vertaald in zes integrale ontwikkelopgaven voor de toekomst van Amersfoort. In dit hoofdstuk gaan we hier verder op in.

Om ook in de toekomst een aantrekkelijke stad te blijven voor inwoners en ondernemers willen we de kwaliteiten die we als stad hebben, behouden en waar mogelijk versterken.

We hanteren de lagenbenadering om de richting te bepalen voor de ruimtelijke opgaven die voor ons liggen. De lagenbenadering legt de ruimte uiteen in drie lagen. De onderste laag bestaat uit de fysieke ondergrond, het grondwatersysteem en al het leven dat zich hierin

bevindt. Kenmerkend voor Amersfoort is dat geologische processen in de omgeving hebben geleid tot een aantal geomorfologische, hydrologische en bodemkundige verschillen. Dit uit zich in drie verschillende landschappen, die bepalend zijn geweest voor het ontstaan van het huidige cultuurlandschap, maar ook voor de ontwikkelingswijze van de stad zelf. De drie landschappen bestaan uit de stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug, het dekzandgebied van de Gelderse Vallei en het veen- en zeeleigebied van



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.1 Ambitie en lagen als uitgangspunten

Eemland. Deze unieke landschappelijke ondergrond is nog goed herkenbaar in de ruimtelijke opbouw.

De middelste laag bestaat uit netwerken van infrastructuur met wegen, spoorlijnen, waterwegen, kabels en leidingen (de netwerklaag). In hoofdlijnen wordt dit netwerk bepaald door enkele wegen rondom de oude binnenstad (de Stadsring), rond de eerste naoorlogse uitbreidingen (de Ringweg) en om de uitbreidingen vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw (de Rondweg). Deze wegen worden doorsneden door de van oudsher belangrijke in- en uitvalswegen van de stad, zoals de Arnhemseweg, de Utrechtseweg, de Hogeweg, de Hendrik van Viandenstraat en de Zielhorsterweg. De spoorlijnen en de snelwegen A1 en A28 lopen meer als autonome routes langs de stad. De Eem, het Valleikanaal

en de beken vormen de belangrijkste doorgaande watergangen in Amersfoort. Zij hebben als hoofdfunctie berging en afvoer van water en vormen een belangrijke verbinding tussen de stad en het landelijk gebied. Binnen het Valleigebied is niet alleen de Heiligenbergerbeek bepalend voor de structuur. Aan de oostzijde van Amersfoort hebben ook de Barneveldse Beek, Esvelderbeek, Modderbeek en het Valleikanaal een sterk structurerende werking.

De bovenste laag is de ruimtelijke inrichting (occupatielaag) en heeft betrekking op alle menselijke activiteiten als wonen, werken en recreëren. Amersfoort kenmerkt zich door de diverse typen bebouwde gebieden die onderling sterk van elkaar verschillen. Er zijn cultuurhistorisch waardevolle gebieden, monumentale villawijken, een diversiteit aan woon-

gebieden en voorzieningen maar ook bedrijventerreinen en moderne kantoorparken en stedelijke transformatiegebieden. Ten zuidoosten van de binnenstad liggen de ruim opgezette woonwijken tegen de stuwwalflank. Ten noorden en ten noordwesten van de binnenstad en in het noordwestelijke gedeelte van het Soesterkwartier liggen de naoorlogse planmatig ontwikkelde woongebieden met een hogere woningdichtheid. Deze verschillen geven elke wijk een eigen identiteit en vragen om een passende invulling van de ontwikkelopgaven waarbij ruimtelijke karakteristieke uitgangspunt is als kwaliteit van Amersfoort.

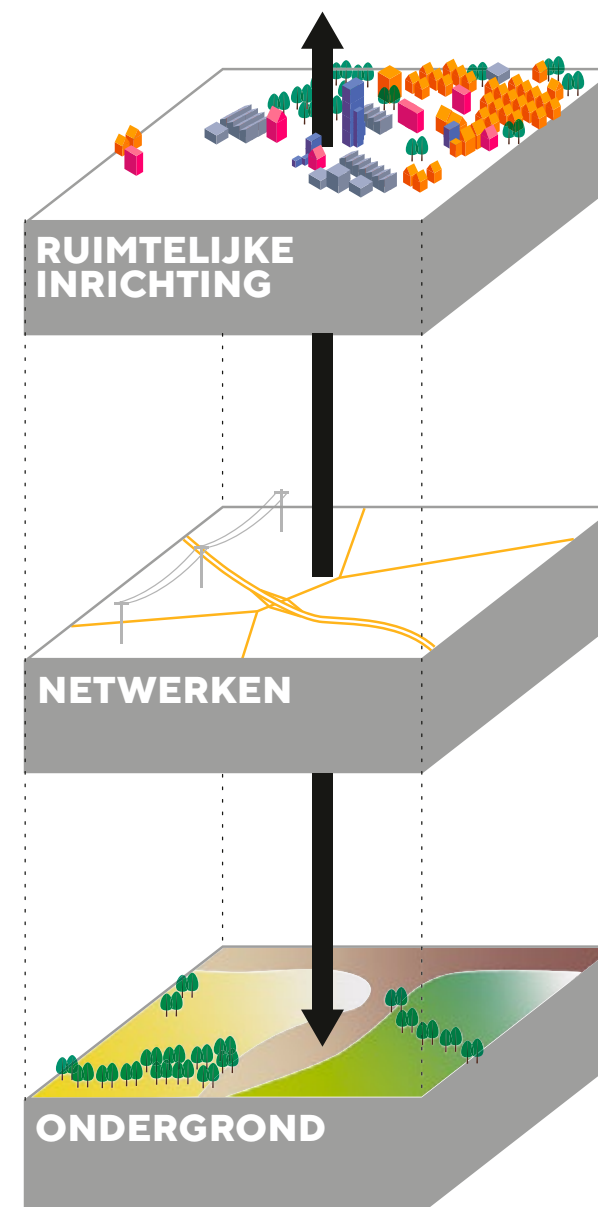
Elke laag heeft een andere dynamiek. De ondergrond heeft de langste geschiedenis. Veranderingen in deze laag gaan het traagst en aanpassen kan slechts in beperkte mate. De netwerklaag kan

sneller worden aangepast, maar kent desalniettemin een lange levensduur. De occupatielaag richt zich sterk op het (menselijk) gebruik van ruimte en bodem en is het meest wendbaar. Als stelregel hanteren we: hoe langzamer de veranderingssnelheid, hoe zorgvuldiger we ermee omgaan. Zorgvuldige omgang met deze natuurlijke systemen biedt kansen voor het beter omgaan met klimaatproblemen. Het aansluiten bij het natuurlijke systeem en de natuurlijke dynamiek in deze systemen is de sleutel naar gezonde, toekomstbestendige en veilige leefomgeving met een robuuste samenhang tussen groen (natuur) en blauw (water). De volgorde waarin de ontwikkelopgaven in de volgende paragrafen aan bod komen, sluit aan op de lagenbenadering. We beginnen met de lagen die een trage dynamiek kennen en sluiten af met de meer wendbare occupatielagen. De am-

Centrale uitgangspunten op basis van de lagenbenadering

- De landschappelijke ondergrond die bepalend is voor de ontwikkeling van Amersfoort we willen deze herkenbaar houden en gebruiken als kwaliteit en identiteit,
- Zorgdragen voor een goede instandhouding en verbetering van de erfgoedwaarden in de stad. Bij nieuwe ontwikkelingen vormt erfgoed een belangrijke inspiratiebron door historische structuren en aanleidingen te benutten in planvorming en erfgoed in te passen. Daarmee wordt de identiteit en het verhaal van de stad versterkt.
- Behoud en respect voor de verscheidenheid aan wijken met een eigen stedenbouwkundige, architectonische en landschappelijke karakteristiek als Amersfoortse kwaliteit.

Invulling lagenbenadering voor Amersfoort. Amersfoort: combinatie van kwaliteiten.



Ruimtelijke inrichting

- Amersfoort is een aantrekkelijke stad om te wonen en werken.
- Amersfoort is een inclusieve stad.
- Amersfoort heeft relatief veel jonge hoogopgeleide gezinnen.
- Amersfoort is een stad met een menselijke maat.
- Amersfoort biedt een groen en veilig woonmilieu.

Netwerk

- Ligging van Amersfoort ten opzichte van de Randstad en het oosten van het land (A1 corridor).
- Amersfoort is het centrum van de dynamische regio Midden-Nederland.
- Liggen op knooppunt van spoor- en snelwegen.

Ondergrond

- Amersfoort is een groene stad in een natuurlijk en gevarieerde omgeving.
- Amersfoort ligt op de overgang van de stuwwal Utrechtse Heuvelrug, de beekdalen van de Gelderse Vallei en de polder van het Eemland.

bitie om in de toekomst gezond, groen en slim te groeien, en inzichten afkomstig uit de omgevingseffectrapportage (OER) zijn vertaald in de keuze voor 'Gezond Centraal'. De keuze '**Gezond Centraal**' als leidend principe voor ruimtelijke keuzes is geënt op de bestaande kwaliteiten van Amersfoort. **Gezond Centraal** staat voor Amersfoort als inclusieve stad die plek biedt aan iedereen in een gezonde leefomgeving. Met leefbare wijken waarin gewoond en gewerkt wordt en waarin groen bijdraagt aan beweging en gezondheid.

Gezond Centraal betekent ook een keuze voor Amersfoort als compacte stad waar schaars beschikbare ruimte efficiënt gebruikt wordt en waar functies slim gecombineerd worden. We bouwen zoveel mogelijk binnenstedelijk in hoge

dichtheden zodat wonen, werken en voorzieningen zoveel mogelijk op relatief korte afstand van elkaar liggen en goed fietsend en wandelend bereikbaar zijn. Hierbij maken we wel een onderscheid tussen voorzieningen die we dagelijks gebruiken (winkels, bakker, school) en voorzieningen die minder vaak gebruikt worden (schouwburg, autogarage). De dagelijkse voorzieningen zijn bij voorkeur binnen 10 minuten bereikbaar en andere voorzieningen binnen circa een half uur.

3.2

De zes ontwikkelopgaven

3.2.1

Een stad die
stromend water en
de Eem omarmt

3.2.2

Een groene,
gezonde stad in een
groene omgeving

3.3.3

Een duurzame
CO₂-neutrale stad

3.2.4

Een stad met
duurzame mobiliteit

3.2.5

Een inclusieve en
aantrekkelijke stad om
in te wonen

3.2.6

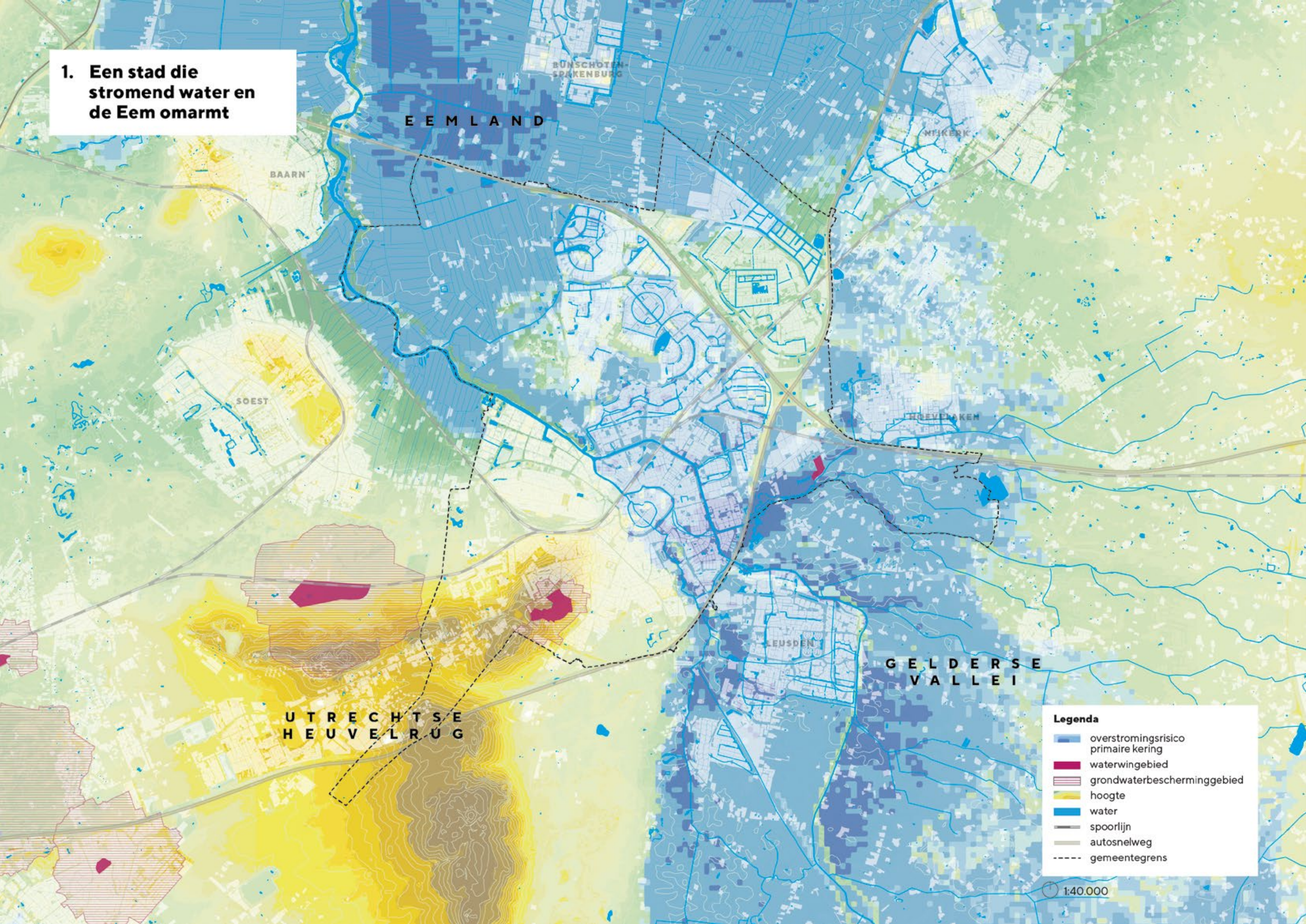
Een stad met een
wendbare en weerbare
economie



3.2.1 Een stad die stromend water en de Eem omarmt

Amersfoort blijft in de toekomst een stad die haar landschappelijke kwaliteiten benut en omarmt. Het water vertoont nauwe samenhang met de drie landschapstypen die ter plaatse van Amersfoort samenkomen. De noordelijke uitloper van de Utrechtse Heuvelrug vormt een natuurlijke hoogte waarlangs het water via de beken en het Valleikanaal vanuit de Gelderse Vallei samenvloeit en samenkomt in de Eem die tussen de Eempolders in noordelijke richting naar de randmeren stroomt.

1. Een stad die
stromend water en
de Eem omarmt



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.1 Een stad die stromend water en de Eem omarmt



Klimaatbestendig

De hoge delen van de stad zijn gebouwd op goed doorlatend zand en de lage delen op slechter doorlatend fijn zand met wat klei- en veen laagjes. De inrichting van de stad en het ommeland en de omgang met het hemelwater is hier op afgestemd: in de lagere delen is er bijvoorbeeld meer ruimte nodig voor water. De keuze om het landschap van stromend water te omarmen vloeit voort uit de noodzaak om klimaatadaptief te zijn, om de (ecologische en recreatieve) verbinding tussen stad en landschap te versterken, en – niet in de laatste plaats – om onze toekomstige waterkwaliteit, bodemkwaliteit en biodiversiteit voor de aankomende 20 jaar veilig te stellen. De beken, de Eem, het Valleikanaal, de Grebbelinie en de grachtenstructuur, waar de wortels van het ontstaan van

Amersfoort liggen, zijn herkenbaar en met respect voor cultuurhistorie ingepast in de ruimtelijke inrichting.

Mede door de toename van heftige regenbuien als gevolg van de klimaatverandering is er in een aantal gebieden in Amersfoort periodiek sprake van (grond) wateroverlast. Dit treedt op in de overgangen van de stuwwal naar lager gelegen delen van de stad (Vermeerkwartier, Soesterkwartier, Leusderkwartier) maar ook in de lager gelegen wijken van Amersfoort. In deze gebieden waar grondwateroverlast optreedt, zullen we maatregelen uitvoeren om de pieken af te vlakken. Nieuwe ontwikkelingen worden zodanig gebouwd dat de (oorspronkelijke of) bestaande grondwaterstand niet wijzigt. We hanteren het principe dat we 'de druppel vasthouden waar deze

valt'. Dit betekent bijvoorbeeld dat we verharding waar mogelijk voorkomen of verminderen zowel in de openbare ruimte als op terreinen van particulieren en bedrijven.

Bij zware noordwester storm kunnen de dijken langs de randmeren en het Valleikanaal doorbreken en kan wateroverlast ontstaan in de noordelijke wijken van Amersfoort. Bij nieuwe ontwikkelingen, herinrichtingen en grootschalig onderhoud benutten we kansen om deze kwetsbaarheid te verminderen, door vitale functies op hoogte aan te leggen (zoals bijvoorbeeld het ziekenhuis).

De waterkwaliteit van het Valleikanaal varieert van matig tot zeer goed terwijl de Eem en de Heiligenbergerbeek een matige tot goede waterkwaliteit hebben. De

kwaliteit van het oppervlaktewater in de bebouwde kom is de laatste 10 jaar verslechterd. We zetten daarom in op verbetering van de waterkwaliteit (o.a. door terugdringen emissies, aanleg natuurlijke oevers, verbeteren doorstroming, wateropvang en regulering van gebruik).

Water voor recreatie en transport

Naast gebruik van water is er in toenemende mate sprake van gebruik van de oevers door recreatie, maar ook vanwege de belevingswaarde langs het water. Het water in Amersfoort is zichtbaar en elk water heeft een primaire waarde: cultuurhistorische waarde (water met allure), natuurwaarde (water voor ecologie) of gebruikswaarde (overig water). De cultuurhistorische en belevingswaarde is vooral aanwezig in de binnenstad

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.1 Een stad die stromend water en de Eem omarmt



(grachten), Kattenbroek (ring en vijver), in Vathorst (Laakkwartier), Park Randenbroek (Heiligenbergerbeek), Barneveldsebeek en de Eem als historische transportader.

Voor de ecologie en biodiversiteit zijn de ecologische verbindingzones zoals langs het Valleikanaal, de Heiligenbergerbeek en de Eem belangrijke locaties. In de wijken kan de ecologie verbeterd worden door onder andere natuurvriendelijke oevers.

We creëren meer mogelijkheden voor waterrecreatie. De drukte op het water zal toenemen door de te verwachten hogere temperaturen als gevolg van klimaatveranderingen ('hittestress'). Daarom zoeken we in de regio naar meer mogelijkheden om te zwemmen, kanoën,

varen en vissen. De mogelijkheden hiervoor wegen we af tegen ecologische en andere belangen (gebruik, beleving en natuur in balans). Ondanks dat er veel behoefte is aan zwemwater, is de waterkwaliteit onvoldoende te garanderen en in de Eem is het verboden om in de nabijheid of in de vaargeul te zwemmen vanwege de veiligheid. Om zwemmen in open water mogelijk te maken zoeken we daarom naar alternatieve locaties.

De Eem wordt gebruikt door beroeps- en recreatievaart en er wordt gekanood, geroeid en gesupt. De beroepsvaart neemt de afgelopen jaren af en de recreatievaart neemt juist toe. Op een aantal plekken wordt gevist. De recreatie langs de oevers van de Eem neemt fors toe. De woonwijk De Laak is als 'waterstad' aangelegd en daar is ook geschikt voor de

kleine watersport en recreatievaart. Op een aantal andere wateren in Amersfoort is dit ook goed mogelijk.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort
3.2.1 Een stad die stromend water en de Eem omarmt



Hoofdambities 'Een stad die stromend water en de Eem omarmt'

Meebewegen met en herstellen van het natuurlijk systeem van de ondergrond.

Leefomgeving aanpassen aan weersextremen, om economie, veiligheid en gezondheid niet of nauwelijks hinder te laten ondervinden van klimaatverandering. De stad is zo goed mogelijk voorbereid op extreem weer met extreme neerslag, stijgende temperaturen en langere periodes van droogte.

Het water in Amersfoort sluit aan bij de maatschappelijke behoeften (bijv. recreatie) en is optimaal afgestemd op de (natuurlijke) mogelijkheden.

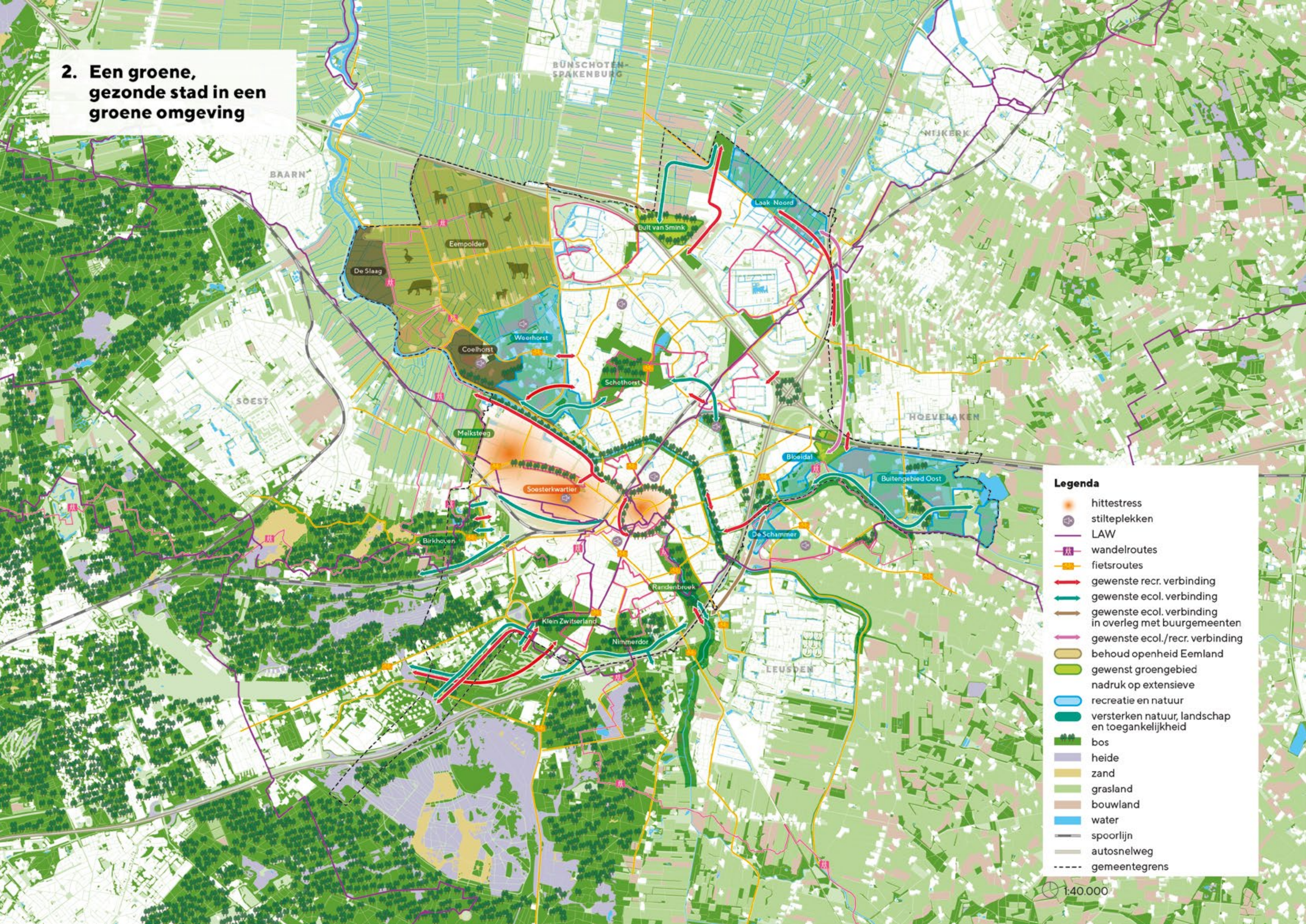
Zowel nieuwe gebouwen als de omgeving worden klimaatbestendig vormgegeven. De gemeente geeft het goede voorbeeld.



3.2.2 Een groene, gezonde stad in een groene omgeving

Amersfoort is in de toekomst een groene en gezonde stad met een openbare ruimte die ontmoeten en bewegen stimuleert. De aanwezigheid van groen en water in en rond de stad vormt een belangrijke factor voor de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de stad. Het draagt bij aan een prettig en gezond woonmilieu en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Het vormt een omgeving voor ontspanning en biedt de ruimte voor recreëren, ontmoeten en gezond bewegen. De leefomgeving kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verleiden tot een gezondere leefstijl (bewegen, ontspannen en een gezonde voedselomgeving). Parken en speeltuinen dragen ook bij aan de sociale cohesie in wijken.

2. Een groene, gezonde stad in een groene omgeving



Legenda

- hittestress
- stilteplekken
- LAW
- wandelroutes
- fietsroutes
- gewenste recr. verbinding
- gewenste ecol. verbinding
- gewenste ecol. verbinding in overleg met buurgemeenten
- gewenste ecol./recr. verbinding
- behoud openheid Eemland
- gewenst groengebied nadruk op extensieve
- recreatie en natuur
- versterken natuur, landschap en toegankelijkheid
- bos
- heide
- zand
- grasland
- bouwland
- water
- spoorlijn
- autosnelweg
- gemeentegrens

1:40.000

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.2 Een groene, gezonde stad in een groene omgeving



Het aanwezige groen en water in Amersfoort is vaak ook historisch waardevol en beschermingswaardig. Groen en water in de stad spelen ook een belangrijke rol bij het tegengaan en het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering. Klimaatadaptatie is een belangrijke voorwaarde bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en investeringen. Het is daarom belangrijk dat verdichting in bestaand stedelijk gebied gekoppeld wordt aan groen en water, het tegengaan van verharding (bijv. door Operatie Steenbreek) en het stimuleren van de vergroening van gebouwen. Bomen leveren schaduw en water kan verkoeling geven. Bij de inrichting van nieuwe wijken kijken we ook hoe de wind een bijdrage kan leveren aan het verkoelen van de stad.

Leefbaarheid en groen in de stad

De leefomgeving is één van de bepalende factoren voor de leefbaarheid in de stad. Doordat er de komende decennia meer woningen en in hogere dichtheden gebouwd worden, neemt de behoefte aan openbare en/of gemeenschappelijke buitenruimten toe. Door minder ruimte aan de auto te geven bij nieuwe ontwikkelingen ontstaat er meer openbare ruimte voor verblijven, om elkaar te ontmoeten, voor klimaatmaatregelen en voor gezond bewegen. Ook in bestaande wijken gaan we op zoek naar meer ruimte voor ontmoeten en groen. Een groeiende stad betekent ook dat de behoefte aan recreatieve voorzieningen in en om de stad groeit.

De toegankelijkheid van het groen is ook van groot belang. We willen dat

iedere Amersfoorter in de toekomst kan genieten van bruikbaar en verkoelend buurtgroen tot aan de voordeur en stadsgroen binnen 10 minuten fietsen. Vooral voor ouderen en jongeren speelt de afstand tot groen een grote rol. We anticiperen in de openbare ruimte op de toename van méér en langer mobiel blijvende ouderen door bijvoorbeeld de aanleg van veilige wandelroutes met bankjes om op uit te rusten en elkaar te ontmoeten, duidelijk herkenbare ankerpunten in de omgeving en rollator- en rolstoelvriendelijke paden.

Groen in de openbare ruimte draagt ook bij aan de fysieke en mentale gezondheid van Amersfoorters. We versterken en breiden groene en blauwe verbindingen uit zodat dit de gebruiks- en beleveniswaarde van groen ook in de

nabijheid van de Amersfoorters verbetert. We verbeteren de belevingskwaliteit van wandel- en fietsroutes en besteden meer aandacht aan verkoeling en rustplekken. Omdat de behoefte aan plaatsen om tot rust te komen in de stad toeneemt, streven we naar voldoende stille en bezinningsplekken in de stad. Daarnaast beschermen we mensen tegen een ongezonde luchtkwaliteit en de gevolgen van een ongeval met gevaarlijke stoffen. We streven we ernaar om het percentage gehinderden vanwege weg- en spoorweglawaai niet te laten toenemen.

Een juiste inrichting helpt om een gezonde leefstijl te stimuleren. Groene gebieden in en om de stedelijke omgeving nodigen uit tot bewegen (wandelen, fietsen, sporten en spelen) en dragen daar-

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.2 Een groene, gezonde stad in een groene omgeving



mee bij aan een gezonde leefstijl. Naast een groene omgeving die uitnodigt om te gaan sporten en spelen gaan wij als gemeente gezond eten stimuleren en zetten we in op een gezonde voedselomgeving. Daarom gaan wij onderzoeken of het mogelijk is om nieuwe fastfood-locaties te beperken en te weren uit de nabijheid van scholen en gezond voedsel makkelijker beschikbaar maken. Gezondheidsbevordering via de leefomgeving wordt ook met voorrang toegepast in wijken en buurten met gezondheidsachterstanden, met name voor kwetsbare groepen (in het bijzonder ouderen en mensen met een lage sociaaleconomische status).

Groen om de stad

Extra aandacht is ook nodig voor de randen van het stedelijk gebied inclusief

de aansluiting op het omliggende landschap. Stadsranden en het ommeland zijn gebieden waar we zorgvuldiger met onze ruimte moeten omgaan. De druk op deze gebieden neemt toe door verdichting binnen bestaand stedelijk gebied. Een betere inrichting van de stadsranden kan voor bewoners waarde toevoegen (zoals meer ruimte voor bewegen) en doorlopende groenblauwe structuren kunnen als ecologische verbindingzones fungeren.

Door gebiedsgerichte keuzes te maken, verbeteren we de natuurlijke, recreatieve kwaliteiten van het buitengebied (zoals in het bekenlandschap Stoutenburg en zuidelijk deel van Hoogland-west) en faciliteren we een toekomstbestendige agrarische sector door in te zetten op kringlooplandbouw en natuur.

Samen met de partners in de regio en de provincie Utrecht werken aan het programma “Groen groeit mee” om te zorgen voor voldoende, robuust recreatief groen in de Regio Amersfoort en Utrecht door bijvoorbeeld de ontwikkeling van het regionaal landschapspark Eemvallei. De grote stedelijke ontwikkeling brengt een extra opgave voor groen met zich mee. Dit zal een forse claim leggen op het buitengebied in de regio.

Versterken biodiversiteit

Het creëren van méér ruimte voor verblijven in het groen en voor het vergroten van biodiversiteit blijft centraal staan. Daarnaast gaan wij versnipperd groen tegen door in te zetten op robuuste groen-blauwe gebieden en verbindingzones in en buiten de stad. De groenvisie is hierbij het uitgangspunt.

In Amersfoort zien we de landelijke trend voor de biodiversiteit terug: het gaat goed met de dier- en plantensoorten van bossen, heiden en wateren; het aantal soorten blijft gelijk of neemt toe. Het gaat niet goed met de dier- en plantensoorten van bosranden, bermen, bosjes een gebouw gebonden groen; het aantal soorten gaat achteruit. Het gaat slecht met de soorten insecten en de boerenland gebonden diersoorten, het aantal soorten is in twintig jaar meer dan gehalveerd. De aanleg van nieuwe natuur in bijvoorbeeld Bloeidaal en in de Schammer zorgt voor de terugkeer van verdwenen soorten. Daarnaast zetten we in de stad in op groencompensatie en natuurinclusief bouwen, bijvoorbeeld door het stimuleren van nestgelegenheden in muren en daken en de aanleg van groene daken. Hierin zoeken we slimme com-

binaties met het stimuleren van meer zonnepanelen op daken.

Naast het vergroten van de groene gebieden is het verbinden van groene gebieden essentieel om de natuur robuuster te maken. Daarvoor zijn meer groenblauwe verbindingen nodig, dwars door de stad en naar de stad. Bomenrijen, bloemrijke wegbermen, natuurlijke oevers en natuurlijke tuinen bieden kansen voor een versteviging van het groene netwerk.



Hoofdambities 'Een groene, gezonde stad in een groene omgeving'

Meer groen o.a. door groencompensatie en een betere verhouding tussen bebouwd / verhard oppervlak en groene oppervlakte,

Voldoende groene ruimte in de woonomgeving t.b.v.:

- Verbindend netwerk voor ecologie, gezond bewegen, sporten en recreëren voor alle doelgroepen,
- Bereikbare plekken voor spelen, sport, ontmoeting
- Klimaatbestendigheid – koele woonomgeving (schaduw)
- Waterrobuust (waterberging)
- Ecologie en vergroten biodiversiteit. Verbindend netwerk. Meer groen & grotere variatie aan groen.
- Een gevarieerde woonomgeving

Stimuleren gezonde leefstijl en gezonde voedselomgeving,

Voldoende bescherming bieden tegen ongezonde luchtkwaliteit, gevaarlijke stoffen, weg- en spoorweglawaaï,

Voldoende stille plekken in de stad,

We gaan in het buitengebied de landbouw, recreatie, natuur en landschap prioriteren door gebiedsgericht accenten te leggen.

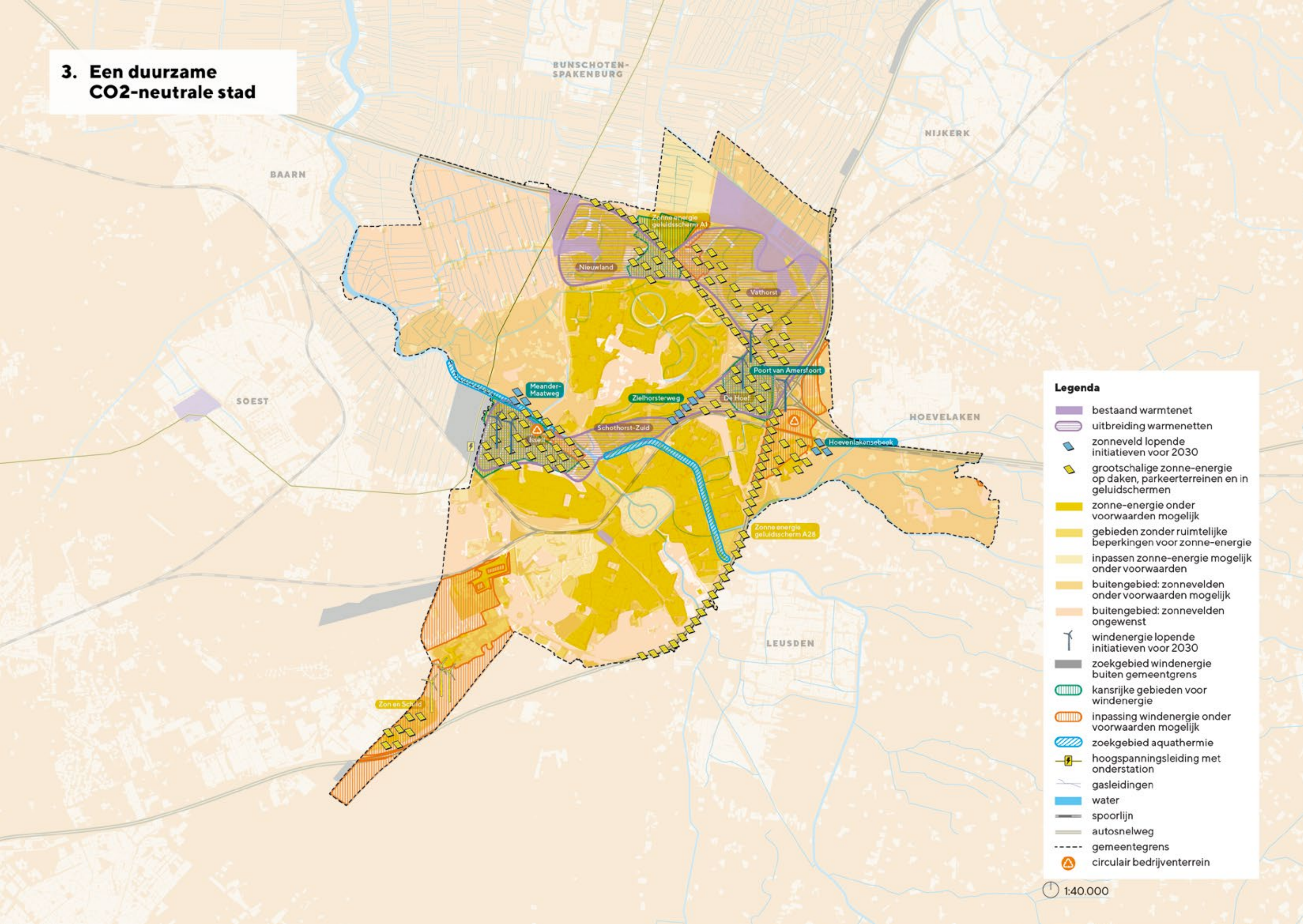


3.3.3

Een duurzame CO₂-neutrale stad

Amersfoort is in de toekomst een leefbare, duurzame en afvalloze stad. We willen zo snel mogelijk en uiterlijk in 2050 CO₂ neutraal en circulair zijn. Om deze doelstelling te realiseren zal er voldoende hernieuwbare elektriciteit, gas, warmte en biomassa gerealiseerd en gebruikt moeten worden en moet afval gebruikt gaan worden als hoogwaardige grondstof. In de energiemix Amersfoort 2030 is de energievraag in 2030 vertaald in het benodigde aanbod aan hernieuwbare energiebronnen.

3. Een duurzame CO2-neutrale stad



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.3 Een duurzame CO2-neutrale stad



Energietransitie

In de Regionale Energie Strategie geven we in drie tredes aan hoe we hernieuwbare energiebronnen gaan inzetten. In 2021 worden energiezonnenvelden bij Maatweg en bij de Hoevelakensebeek gerealiseerd. In de volgende trede onderzoeken we de mogelijkheden voor toepassing van zonne-energie op bedrijventerreinen en gemeentelijke panden. zonnenvelden langs de A28 en de Zielhorsterweg. Tevens onderzoeken we de mogelijkheden voor windmolens bij de werklocaties de Hoef en Isselt West. De volgende stap is het onderzoeken van zon op overkapte parkeerterreinen en langs de A1. Ook in het buitengebied wordt gezocht naar grote clusters van zon op daken. We onderzoeken de kansen voor geothermie en aquathermie (vanuit de Eem, valleikanaal en de Riool-

waterzuiveringsinstallatie) in Amersfoort.

We zetten hierbij zoveel mogelijk in op compact: het plaatsen van zonnepanelen op daken van woningen en bedrijfsgebouwen en parkeerterreinen neemt immers minder kostbare ruimte in dan zonnenvelden in het buitengebied. Desondanks zullen we ook in het buitengebied ruimte moeten zoeken voor grootschalige opwek van zon- en windenergie om duurzaam in onze energiebehoefte te voorzien. Mogelijkheden hiervoor zoeken we in de regio, langs treinsporen, weginfrastructuur en waar mogelijk op bedrijfs- en defensie terreinen. Voor het verwarmen van de stad zetten we in op drie hoofdtechnieken: all-electric, warmtenet of groen gas via een gebiedsgerichte en stads-brede aanpak in bestaande wijken.

De energietransitie – van besparen, de isolatie van woningen, duurzaam verwarmen zonder aardgas en anders opwekken van energie tot het aanleggen van ondergrondse netwerken – is een grote opgave die verbetering van de bestaande gebouwde omgeving en de openbare ruimte omvat. Het verduurzamen van de warmtevoorziening heeft ruimtelijk veel impact, zowel ondergronds als bovengronds. Dit heeft invloed op wonen, werken en de voorzieningen in Amersfoort, maar biedt ook kansen om de stad leefbaarder te maken (door minder CO2 uitstoot) en woningen te verbeteren. Om te komen tot haalbare oplossingen is het daarom essentieel om samen te werken met inwoners, bedrijven en overige stakeholders aan de energietransitie. Betaalbaarheid van de energietransitie heeft onze aan-

dacht. Het klimaatakkoord gaat uit van een woonlastenneutrale energietransitie. Dit is ook uitgangspunt bij projecten in Amersfoort.

Om alle wijken in Amersfoort aardgasvrij te maken gaan wij samen met alle stakeholders (inclusief inwoners) wijkplannen opstellen. Per wijk hebben wij in beeld gebracht wat het meest voor de hand liggende alternatief voor aardgas is (Transitievisie Warmte) dit is het vertrekpunt voor het gesprek en het opstellen van een wijkplan met alle stakeholders (inclusief bewoners) in een wijk. We starten voor 2030 in vijf wijken met wijkplannen: Schothorst-Zuid, bedrijventerreinen Isselt en De Hoef. Hier ligt een warmtenet het meest voor de hand. Daarna volgen Nieuwland en Vathorst: hier zetten we in op verduurzaming van het bestaande

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.3 Een duurzame CO2-neutrale stad



warmtenet. Voor de overige buurten in Vathorst en Nieuwland lijkt all-electric het meest voor de hand te liggen als toekomstige warmtestrategie.

Belang van circulariteit

Een CO2-neutrale stad is zonder circulariteit niet haalbaar. Energietransitie en de groei van de stad vragen om een circulaire economie waarin afvalstoffen worden omgezet in grondstoffen die zo hoogwaardig mogelijk in de keten worden teruggebracht. Hiervoor hanteren we de R-ladder. De R-ladder helpt ons, via een stappenplan een goede afweging te maken op welke manier we circulariteit kunnen toepassen.

We zetten in op nieuwbouw die energie-neutraal ('nul op de meter') en volgens circulaire principes gebouwd is. Waar

mogelijk zetten we in op energieleverende nieuwbouw.

In een groeiende stad willen we 50% van de grondstofkringlopen sluiten in 2030 door hergebruik van materialen, zoveel mogelijk gebruik van emissievrije materialen en een circulaire manier van bouwen van nieuwbouw (flexibel, conceptueel, biobased, compact). Ook willen we de circulaire maakindustrie stimuleren door een retourboulevard op de Isselt en de openbare ruimte circulair inrichten en beheren. Het inzetten op een circulaire economie op de bedrijventerreinen vraagt om bedrijven die een rol in de kringloop spelen en extra ruimte voor de inzameling, opslag en verwerking van de materialen. Op de bedrijventerreinen Vinkenhoef en Isselt willen daar ruimte voor bieden.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort
3.3.3 Een duurzame CO2-neutrale stad



Hoofdambities 'Een duurzame en CO2-neutrale stad'

Faciliteren en stimuleren van groot-
schalige opwek van zon op daken,
parkeerterreinen en langs snelwegen
aangevuld met grootschalige opwek
van zon en wind binnen de aangewezen
zoekgebieden,

Energieneutrale en bij voorkeur ener-
gieleverende nieuwbouw,

Eem en Valleikanaal inzetten voor
aquathermie.

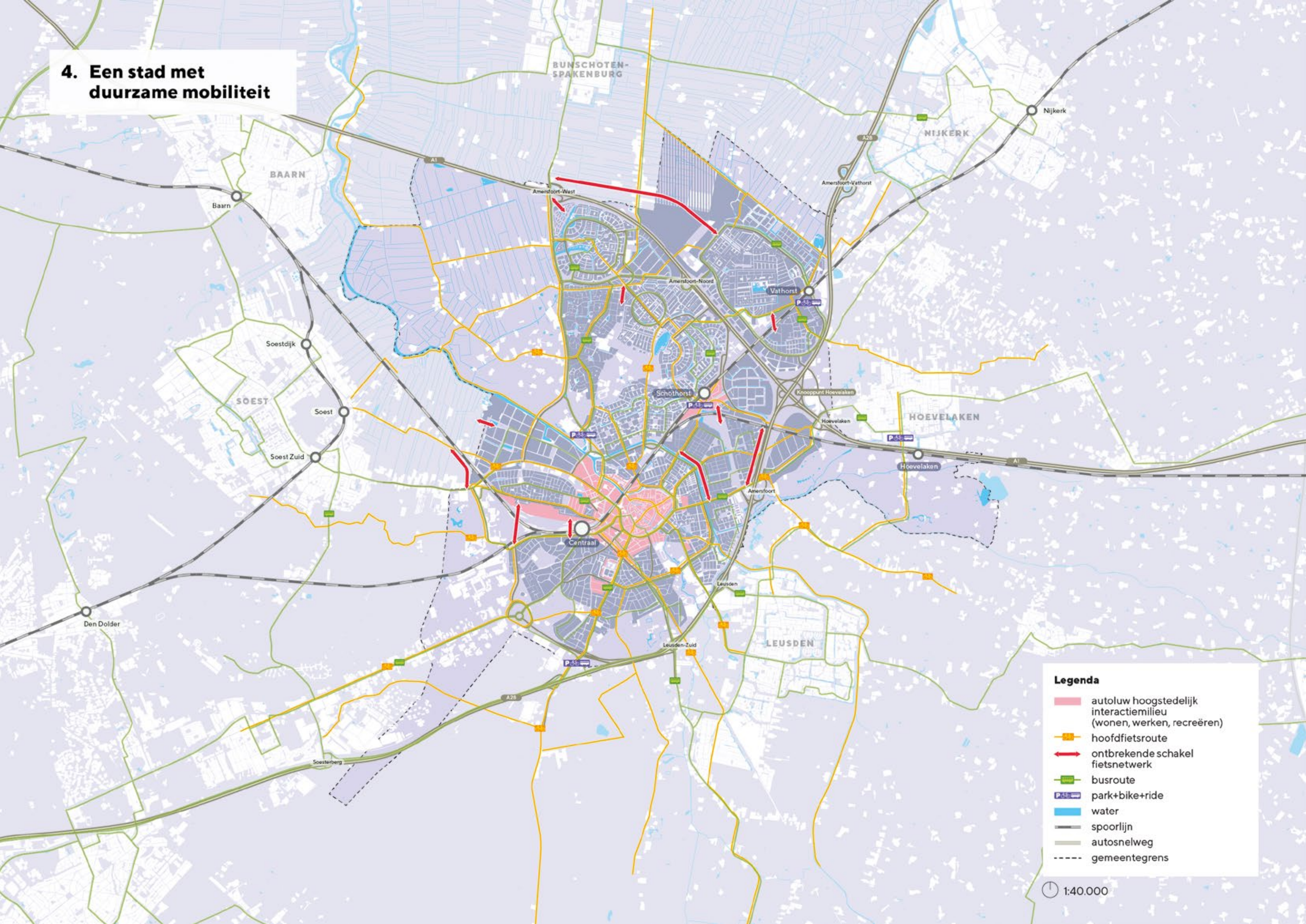
In gebiedsontwikkeling zoveel moge-
lijk circulaire economie toe te passen
(bio-based en natuurinclusief bouwen).



3.3.4 Een stad met duurzame mobiliteit

Amersfoort is in de toekomst een bereikbare stad die actieve mobiliteit (lopen en fietsen) omarmt. Nabijheid is het sleutelwoord. Door verschillende functies compact en gemengd te bouwen, in hoge dichtheid en in directe nabijheid van voorzieningen en openbaar vervoersknooppunten beperken we de noodzaak van verplaatsingen. We omarmen daarvoor actieve en gezonde mobiliteit, waarin de aandacht in eerste instantie uitgaat naar lopen, dan naar fietsen, vervolgens Openbaar vervoer en Mobility as a Service (deelmobiliteit) en daarna pas naar de privé-auto gaat (het 'STOMP'-principe).

4. Een stad met duurzame mobiliteit



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.4 Een stad met een duurzame mobiliteit



Bereikbare en leefbare stad

De verwachting is dat door de groei van de stad het gebruik van de auto zal toenemen. Binnen een groeiende stad als Amersfoort met grote woningbouwopgaven zal daarom structureel meer geïnvesteerd moeten worden in stedelijke bereikbaarheid en de kwaliteit van de verbindingen. Maar de ruimte daarvoor is beperkt. Wij passen daarom de stedelijke infrastructuur aan om de gewenste routes in de stad te sturen. Tegelijkertijd maakt bouwen in een hoge dichtheid een efficiënt, hoogwaardig OV mogelijk op zowel stads- als buurniveau.

Om ook in de toekomst een bereikbare en leefbare stad te zijn, sturen wij op een kleinere rol voor de privé- en leaseauto in zowel nieuwbouwwijken als bestaande wijken, dit leidt tot minder ruimtebeslag,

minder CO₂-uitstoot en energieverbruik, een betere luchtkwaliteit, minder geluidsoverlast en een betere gezondheid. We willen met het mobiliteitssysteem een duurzaam en gezond mobiliteitsgedrag stimuleren. Door in de stad in te zetten op functiemenging en compactheid, ontstaan gebieden waar lopen of fietsen een aantrekkelijke optie is. Voor langere afstanden bieden fiets en OV uitkomst als schone en ruimte-efficiënte modaliteiten. MaaS –(het gebruik van vervoersmiddelen door meerdere inwoners, bijvoorbeeld een deelauto of fiets) – kan dit gebruik vergemakkelijken en verder stimuleren. Nabijheid van voorzieningen en aangename loop- en fietsroutes stimuleren gezonde, actieve mobiliteit – zowel als hoofdvervoersmiddel als voor- of natransport van openbaar vervoer. De privéauto geldt als sluitstuk. Dit

vergt extra inzet voor de aanpassing van het mobiliteitssysteem, via aanvullende fietsvoorzieningen, fiets- en voetpaden, aanpassing parkeerbeleid en -normen, verbetering OV, betere overstapfaciliteiten tussen de verschillende vormen van vervoer en zorgen voor een uitgebreid aanbod van deelvervoer dat aansluit op de vraag. Op deze principes moet worden ingezet om de voorspelde groei en het gebruik van de personen auto's zoveel mogelijk tegen te gaan.

Autobereikbaarheid

We gaan meer gebruik maken van de radialen om het centrum van de stad te bereiken (bestemmingsverkeer) en gebruiken ringwegen voor het doorgaand verkeer. Wij verbeteren de leefbaarheid op de stadsring door deze autoluwer te maken. In de stad onderzoeken wij de

voor- en nadelen van het verlagen van de snelheid naar 30km/u. Een verlaging van de snelheid verbetert de verkeersveiligheid, vermindert de CO₂ uitstoot, voorkomt congestie en mensen worden gestimuleerd om gebruik te maken van de radialen om de stad heen omdat deze sneller zijn. Een snelheidsverlaging moet worden afgewogen tegen de snelheid van hulpdiensten en het OV. Bij inbreidingsplannen en gebiedsontwikkelingen zoals Hoefkwartier en in Langs Eem en Spoor sturen wij met parkeerregulering op gebruik van deelmobiliteit, autobezit en autogebruik.

We willen het autoverkeer van bezoekers meer aan de stadsranden zoveel mogelijk afvangen op multifunctionele transferia en HUB's en bezoekers aantrekkelijke alternatieven aanbieden zoals

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.4 Een stad met een duurzame mobiliteit



openbaar vervoer of de fiets. Hiervoor is bij de HUB's en transferia een hoog frequente OV verbinding nodig die bezoekers naar het stadhart toe brengt. Zoeklocaties voor deze HUB's/ transferia zijn Amerena en Vathorst. De binnenstad blijft wel bereikbaar voor de inwoners en bezoekers die hier met de auto naartoe willen. We nemen wel maatregelen om onnodig autoverkeer te ontmoedigen en aantrekkelijke alternatieven te bieden.

Om de leefbaarheid in de wijken te verbeteren willen wij het autogebruik verminderen, lopen en fietsen stimuleren en doorgaand autoverkeer via de ringwegen sturen. Daarnaast willen we in de stad de parkeerdruk verminderen, een geparkeerde auto vraagt immers ruimte die ook op een andere manier kan worden ingezet. Dit doen wij door de inzet

van deelmobiliteit ('Mobility as a Service': MaaS) te koppelen aan bestaande instrumenten als parkeernomen en vergunningparkeren. Hierdoor kunnen ambities ten aanzien van enerzijds bereikbaarheid en parkeerbehoefte en anderzijds binnenstedelijke ruimte creëren voor compacte nieuwe woon- en werkfuncties en vergroening samen opgaan. In de praktijk zal dit bijvoorbeeld betekenen dat de auto niet meet overal 'voor de deur' kan staan.

Belangrijk is dat er maatwerk geleverd wordt op wijkniveau en onderscheid gemaakt wordt tussen bestaande en nieuwbouw wijken. Niet in alle wijken spelen dezelfde opgaven: in bijvoorbeeld het Soesterkwartier is de parkeerdruk hoog terwijl dit minder speelt in Vathorst. Bij de nieuwbouw wijken moet ook reke-

ning worden gehouden met de impact die een ontwikkeling heeft voor de omliggende gebieden.

Emissieloze mobiliteit

Aan de rand van de stad reserveren we ruimte voor een breed en betaalbaar aanbod deelmobiliteit en overslagcentra voor stedelijke distributiesystemen, waarmee vanaf 2025 de binnenstad emissievrij wordt bevoorraad, conform de greendeal.

We zetten daarnaast in op emissieloze mobiliteit en duurzame vormen van stadsdistributie en zero emissie personenvervoer, onder andere door een zero-emissie zone in de binnenstad voor goederenhubs en ZE taxi's.

Een aandachtspunt ligt in het voorko-

men van vervoersarmoede als gevolg van verminderde toegankelijkheid – vooral wanneer deze onevenredig in bepaalde wijken of bij bepaalde groepen landt en de inclusiviteit van Amersfoort ondermijnt.

Om elektrisch rijden te stimuleren zorgen we voor een gebiedsdekkend netwerk van openbare (snel)laadvoorzieningen voor de elektrische voertuigen, taxi's, goederenvervoer en bestelbusjes. Ook zetten we in op waterstof-tankinfra, zodat Amersfoort ook waterstof gedreven voertuigen/materieel kan faciliteren/stimuleren.

Versterken regionaal knooppunt

De positie van Amersfoort in de zeshoek Amsterdam, Zwolle, Arnhem-Nijmegen, Eindhoven, Breda en Den Haag-Rotter-

dam willen wij verder versterken. In dit netwerk wordt ingezet op intensief aanbod van het openbaar vervoer. Op de verbindende assen tussen de Randstad en het Noorden, Oosten en Zuiden van het land is verdere kwaliteitsverbetering eveneens belangrijk. Wij zoeken daarom ook naar strategische samenwerking met partijen op de A1 en A28 corridor. Dit vraagt om maatwerk per as maar ook om samenhangende strategieën op het gebied van auto, fiets en OV.

We willen geen transport van gevaarlijke stoffen meer door de stad. We gaan daartoe met het rijk in overleg. Wij zien vervoer over water als een duurzame milieuvriendelijk alternatief, daarom houden we de mogelijkheid van goederenvervoer over de Eem nadrukkelijk open en kijken naar mogelijkheden om deze te

stimuleren, bijvoorbeeld door overslaglocaties en door watergebonden bedrijvigheid langs de Eem.



Hoofdambities 'Een stad met een duurzame mobiliteit'

Uitgaan van actieve en gezonde mobiliteit (lopen en fietsen) en vanuit die gedachte compact en gemengd bouwen in de nabijheid van voorzieningen en OV-knooppunten.

Beperken van het ruimtegebruik van het rijdende én stilstaand gemotoriseerde verkeer in de wijken door inzetten van parkeerregulering, deelmobiliteit en MaaS-concepten, centrale parkeervoorzieningen, parkeren op afstand en 30km/h.

Behouden van een goede stedelijke bereikbaarheid door het noodzakelijke verkeer via de gewenste routes de stad in te sturen.

Inzetten op emissieloze mobiliteit voor personen- en goederenvervoer.

De kwaliteit van het openbaar vervoer op plaatselijk, regionaal en landelijk niveau verbeteren zodat een intensief, en met de auto concurrerend, netwerk ontstaat van trein, bus en andere vormen van OV.

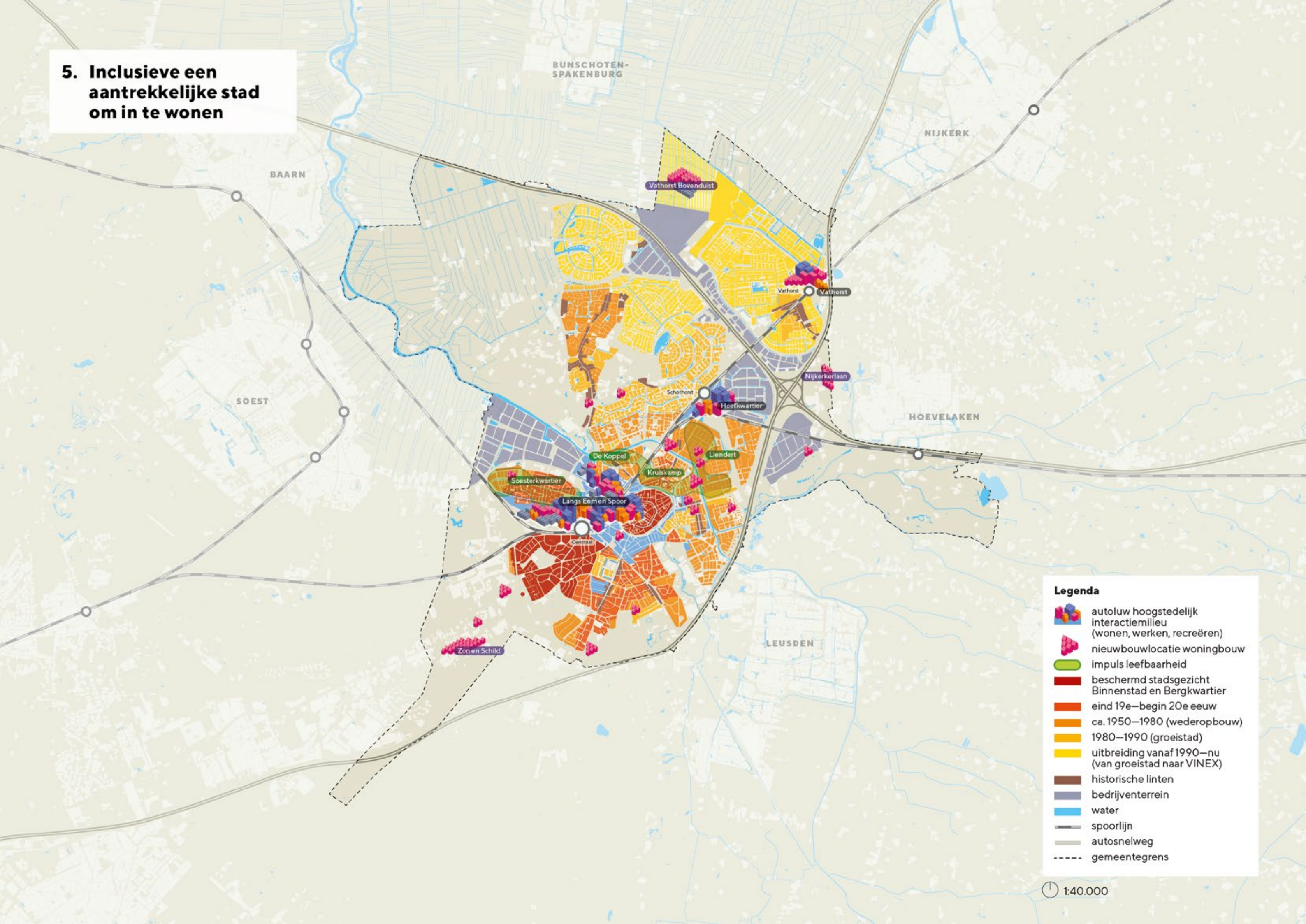
Capaciteit infrastructuur mede richtinggevend voor ontwikkelprogramma bij grotere ontwikkelingen.



3.3.5 Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen

Amersfoort is in de toekomst een leefbare stad waarin alle inwoners zich thuis voelen. Amersfoort groeit en het is een grote opgave om voldoende woningen te kunnen bieden. We gaan verdichten in Langs Eem en Spoor en Hoefkwartier, in de omgeving van voorzieningencentra en bij goed bereikbare openbaar vervoersknooppunten om zo de nabijheid van voorzieningen, wonen en werken te bevorderen en de mobiliteit te beperken. Daarnaast is de woningbouwopgave ook een belangrijke motor voor het op gang brengen van de energietransitie.

5. Inclusieve een aantrekkelijke stad om in te wonen



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.5 Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen



We willen dat Amersfoort een inclusieve stad blijft voor iedereen: van jong tot oud, van alleenstaande tot gezin, van kwetsbaar tot zelfredzaam, van een smalle tot ruime beurs, van praktisch tot theoretisch opgeleid. Daarbij hoort een woningvoorraad die ruimte biedt aan diversiteit, met een breed aanbod in woonvormen in leefbare wijken – voor alle verschillende doelgroepen en niches. Bij nieuwbouw houden rekening met de erfgoedwaarden. In de oudere wijken en gebieden zijn historische structuren en verhalen een belangrijke inspiratiebron. Door deze goed te benutten, krijgt een nieuwe ontwikkeling samenhang met zijn omgeving.

Toereikende woningvoorraad op wijk- en stadsniveau

Wonen in de stad is in trek en de prijzen van woningen in Amersfoort zijn daarom

hoog. Een te sterke ruimtelijke segregatie kan de sociale verbanden in de stad aantasten. We besteden daarom extra aandacht aan de betaalbaarheid van de woningen. Het combineren van goedkope, middeldure en dure woningen in een wijk is moeilijk. Maar het ontstaan van gehele stadsdelen met slechts wijken van goedkope of slechts dure woningen is niet goed voor de sociale samenhang in de stad en kan problemen en overlast geven.

We bevorderen de sociale samenhang door in de wijken te zorgen voor meer diversiteit in woningtypen en prijsklassen, de ontwikkeling van gemengde woon/werkmilieus en een veilige, toegankelijke en aantrekkelijke, ingerichte openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Ook voor de maatschappelijke voorzieningen zoals scholen, medische zorg

en wijk- en buurtcentra is het belangrijk dat ze nabij en goed bereikbaar zijn. Daarbij stimuleren we functiemenging van verschillende voorzieningen in één gebouw (bijv. school in combinatie met ouderenvoorzieningen), zodat verschillende leeftijdsgroepen elkaar kunnen ontmoeten.

Het is ook van belang om de wachtlijsten voor sociale woningbouw terug te dringen en om voldoende doorstroombmogelijkheden binnen de eigen wijk te faciliteren. Een betere spreiding van sociale huurwoningen over de verschillende wijken in de stad en huisvesting voor kwetsbare groepen heeft hierbij onze speciale aandacht. Door de extramuralisering in de zorg neemt de behoefte aan passende huisvesting toe. Dit lossen we zoveel als mogelijk op in ‘reguliere’ woningbouw waarbij we rekening houden met speci-

fieke woonwensen. Maar soms is het realiseren van een bijzondere woonvoorziening noodzakelijk.

In compacte wijken kunnen mensen zich gemakkelijker en efficiënter verplaatsen met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer. We willen vooral in en rondom het stadshart en nabij OV-knooppunten (met name Amersfoort Centraal en Station Schothorst) in hoge dichtheid bouwen. Hoogstedelijk bouwen heeft vanuit het oogpunt van duurzaamheid en economie duidelijk de voorkeur, maar het is niet de bedoeling dat de verdichting afbreuk doet aan de kwaliteiten van de stad. Er ligt een stevige ontwerpogave om verdichting en kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en het stedelijk groen hand in hand te laten gaan. We willen met meer mensen in het stedelijk

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.5 Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen



gebied wonen en tegelijkertijd de omgevingskwaliteit verhogen en zorgen voor diverse en inclusieve gebieden.

Om te zorgen voor voldoende diversiteit in de woningen is meer sturing op het aandeel grondgebonden woningen in de verschillende gebiedsontwikkelingen nodig. Daarmee voorzien we ook beter in de behoefte naar grondgebonden woningen binnenstedelijk en verlichten we de druk op de bestaande wijken. In de inbreidingsprojecten elders in de stad zoeken we evenwicht tussen grondgebonden en gestapelde woningen. Vanuit kwalitatieve afwegingen (zoals bijv. de bestaande woningbouw-differentiatie in een wijk) kunnen we er daarom voor kiezen om uit te gaan van een lager aantal woningen dan ruimtelijk zou passen.

Omdat een meerderheid van de woningzoekenden een koopwoning zoekt leggen we een sterker accent op koopwoningen in het nieuwbouwprogramma. Omdat koop beter aansluit bij de woonbehoefte zorgt de realisatie van koopwoningen ook voor een impuls in de doorstroming in de bestaande woningvoorraad van huur- en koopwoningen. We bekijken per project of gebied hoe we koop kunnen stimuleren.

Om een inclusieve stad te blijven ligt er een grote opgave om voldoende, betaalbare en passende woningen voor alle doelgroepen te realiseren. Er is in het woningbouwprogramma evenwicht nodig tussen koop en huur, tussen grondgebonden woningen en appartementen en variatie in prijsklassen passend bij de demografische- en inkomensontwikkeling van

de Amersfoortse bevolking. Door specifiek te kijken naar de behoeften per doelgroep, ook die van bijzondere of kwetsbare doelgroepen met net iets andere woon-eisen dan reguliere huishoudens (denk aan wonen en zorg), kan een evenwichtig bouwprogramma ontstaan. We zien dat we reeds goed sturen op de realisatie van sociale huur en middenhuur. Echter, er dreigt een overschot aan kleine huurappartementen te ontstaan en dit gaat ten koste van bijvoorbeeld koopstarters, ouderen of gezinnen waar de woningbouwplannen tot 2030 nog onvoldoende passende woningen voor bevatten. Te klein en eenzijdig bouwen is ook geen optimale stimulans voor doorstroming waardoor ook de bestaande voorraad niet optimaal wordt benut om in de behoefte van woningzoekenden te voorzien. Dit vraagstuk vraagt om een nadere uitwerking van de

woningbouwprogrammering waarbij de verdeling van alle soorten woningen (naar type, prijsklasse etc) op basis van de meest actuele inzichten wordt bepaald en waarbij de regels voor woningbouw opnieuw tegen het licht worden gehouden om een goede balans en diversiteit van het bouwprogramma te krijgen. Dat is ook nodig omdat we constateren dat de veelheid en striktheid van regels en ambities (binnen en buiten wonen) de haalbaarheid van projecten steeds verder onder druk zet, dit heeft mede als gevolg dat projecten vertragen en bouwplannen eenzijdiger worden. Met het oog op snelheid en diversiteit is er behoefte aan meer flexibiliteit in beleid en regels.

Oog voor de verschillende doelgroepen

Voor jongeren moeten er vooral be-

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.3.5 Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen



taalbare woningen beschikbaar komen zodat zij een start kunnen maken op de woningmarkt. Veel starters beginnen in een appartement. Vervolgens zijn doorstroommogelijkheden naar grotere woningen van belang, betaalbare koopwoningen als men wil koopstarten en als men gaat samenwonen – vooral als er kinderen komen – is de behoefte vooral een huis met een tuin. Op latere leeftijd en als bij gezinnen de kinderen weer het huis uit gaan ontstaat de vraag hoe men dan passend zelfstandig kan blijven wonen. De behoefte varieert al naar gelang leeftijd, gezondheid, inkomen en leefstijl dus dé ouderenwoning bestaat niet. Omdat een groot deel zo lang mogelijk in de huidige woning wil blijven wonen liggen er opgaven in de bestaande voorraad voor bijvoorbeeld woningaanpassing. Een ander deel wil verhuizen en voor zover de

bestaande woningvoorraad onvoldoende aanbod van passende ouderenhuisvesting biedt (met of zonder zorgvraag) kan nieuwbouw daar op inspelen.

Ondanks dat Amersfoort een aantrekkelijke stad is voor jonge gezinnen wordt de groei van het aantal huishoudens de komende periode vooral bepaald door een toename van het aantal huishoudens in de leeftijdscategorie 70+. Gelet op deze vergrijzing neemt de behoefte aan passende ouderenhuisvesting toe. Het gaat zowel om kwaliteiten van de woning (eventueel kleiner, drempelloos, voorzieningen voor zorg en zorg op afstand), als om de locatie van de woningen (na-bij winkels, OV, ontmoetingsplekken) en om het creëren van een omgeving met voldoende sociale samenhang (met nabijheid van andere ouderen, maar ook

gezinnen en kinderen). Een deel van de ouderen kiest na afronding van hun arbeidstijd bewust voor een nieuwe woon- en leefomgeving (bijvoorbeeld meer hoogstedelijk met veel voorzieningen of juist meer landelijk met meer rust en groen, of nabij hun kinderen), maar een groot deel is toch gehecht aan de eigen wijk en sociale omgeving en wil daar blijven wonen. Om tot een voor ouderen aantrekkelijk woningaanbod te komen zullen ook in en in de nabijheid van bestaande wijken voor hen meer geschikte woningen gerealiseerd moeten worden binnen een korte afstand tot de voorzieningen.

Een groter woningaanbod voor ouderen biedt ook kansen om tot een betere doorstroming en een betere benutting van de woningvoorraad te komen. Veel ouderen

wonen alleen in eengezinswoningen en zouden best kleiner willen wonen.

In de Hoogbouwvisie Amersfoort is hoogbouw mogelijk in een aantal gebieden mits het bijdraagt aan de Amersfoortse ambities (groei, duurzaam en inclusief). We vinden het belangrijk dat in combinatie met hoogbouw ook een bijdrage geleverd wordt aan de leefbaarheid en kwaliteit van de omliggende wijk en buurt. In een hoogbouw effectrapportage wordt met name gekeken naar de eventuele negatieve gevolgen van de hoogbouw voor de omgeving en hoe die voorkomen of verminderd kunnen worden. We willen dit breder bekijken en ook sturen op mogelijke positieve bijdragen die in combinatie met hoogbouw gerealiseerd kunnen worden in de wijk of buurt.

Om op de lange termijn een duurzame woningvoorraad te creëren die woningen biedt voor iedereen, moet de woningvoorraad kunnen reageren op een veranderende vraag. We zetten daarom in op voldoende wendbaarheid. Denk aan juridische flexibiliteit, zoals tijdelijk bestemmen of woningsplitsing van grotere woningen en technische flexibiliteit, zoals modulair en demontabel bouwen. Tevens weten we dat de behoefte aan extra woningen niet na 2030 op zal houden. We moeten dus ook gaan nadenken over nieuwe woningbouwlocaties voor de plancapaciteit na 2030.



Hoofdambities 'Een inclusieve en aantrekkelijke stad om in te wonen'

Voldoende woningen voor iedereen
(gezonde woningmarkt: tegengaan van
schaarste),

Diversiteit in plancapaciteit naar woon-
milieus en woningkenmerken in de ver-
schillende nieuwe gebiedsontwikkelin-
gen (inclusieve woningmarkt: betaalbare
en passende woningen voor alle doel-
groepen),

Bij inbreidingslocaties in de bestaande
wijken sturen op behoud kwaliteit, invul-
ling woningbouwbehoefte, diversiteit en
toegevoegde waarde voor de wijk.



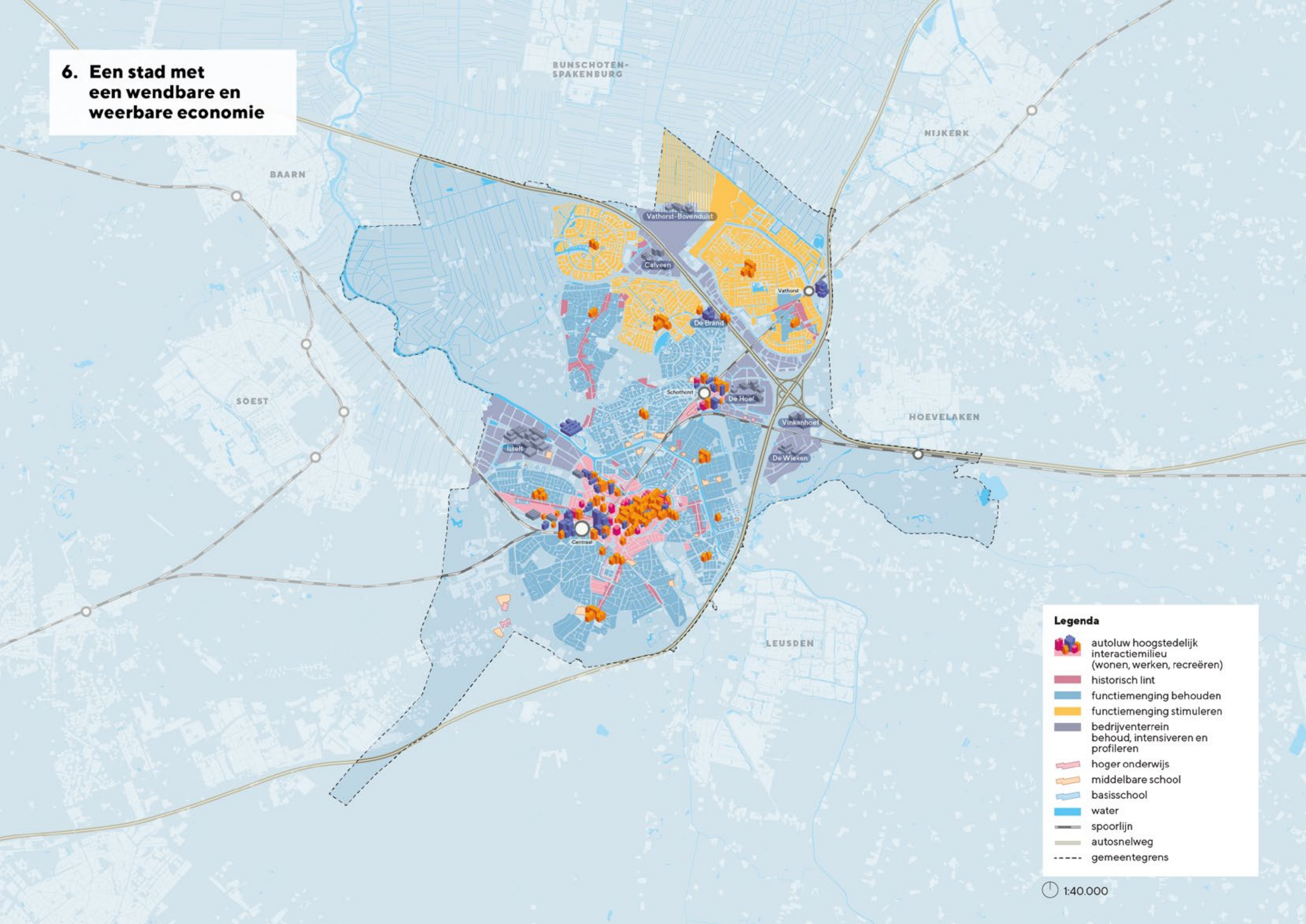
3.3.6 Een stad met een wendbare en weerbare economie

Amersfoort is in de toekomst en stad met een weerbare economie met werkgelegenheid voor verschillende mensen. Amersfoort behoort als onderdeel van de metropoolregio utrecht tot een van de meest dynamische regio's van Europa. De Metropoolregio Utrecht met Utrecht SciencePark is een netwerk van kenniscentra, bedrijven en proeftuinen voor life science. Als Amersfoort willen we daar op aansluiten met onze kenniseconomie (met o.a. hoofdkantoren en adviesbureaus), de gezondheidssector en defensie.

Nabijheid en goede OV verbindingen met Utrecht Science Park zijn daarin cruciaal. Daarnaast zoeken we verbinding met de Regio Foodvalley.

Een goede regionale bereikbaarheid en een goed functionerend woon-werkverkeer zijn essentieel voor het economisch functioneren van de regio.

6. Een stad met een wendbare en weerbare economie



Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.6 Een stad met een wendbare en weerbare economie



We zetten in op een ontwikkeling van het gebied langs het spoor en de OV knooppunten (met name Amersfoort Centraal, Station Schothorst en Vathorst). In dit gebied (Spoorzone Amersfoort) en langs eem en spoor zetten we in op een intensivering van wonen en werken. Door in te zetten op verdere versterking van het voorzieningenniveau en de kwaliteit van de inrichting kan met name de omgeving van Amersfoort Centraal (Stationsplein, de Berg, Wagenwerkplaats, De Nieuwe Stad) zich positioneren als compact hoogwaardig zaken- én ontmoetingscentrum. Daarnaast willen we in dit gebied en in Hoefkwartier samen met bedrijven en onderwijs- en onderzoeksinstellingen inzetten op het stimuleren van specifieke, kansrijke sectoren zoals de bouwsector, gezondheid en ICT en geodata. We versterken de koppeling tussen het MBO

onderwijs en de arbeidsmarkt en zetten daarmee in op een sterker MBO onderwijs in deze stad. Door in te zetten op een breed spectrum van sectoren creëren we ook een wendbare economie.

Goede woon-werk balans

We willen de woon-werkbalans – het aantal banen per hoofd van de beroepsbevolking – in balans houden. We behouden daarom zoveel mogelijk bestaande binnenstedelijke werklocaties, zetten in op intensivering van bestaande werklocaties en realiseren nieuwe werklocaties op bereikbare afstand van woongebieden. We willen het aandeel werkgelegenheid voor praktisch opgeleiden op peil houden omdat we het belangrijk vinden dat praktisch opgeleide mensen in de nabijheid van waar ze wonen ook kunnen werken. Amersfoort wil

een stad zijn waarin verschillende mensen hun talenten kunnen ontplooiën – van technische vakmensen tot leraren tot verplegers tot kenniswerkers. We zorgen ervoor dat er voor iedereen kansen zijn op een passende opleiding, die aansluit op de lokale en regionale arbeidsmarkt.

Om een aantrekkelijke vestigingsplaats te zijn voor bedrijven is een aantrekkelijke en gezonde omgeving en diversiteit in economische functies, cultuur, erfgoed, opleidingen en andere voorzieningen van belang. Voor innovatie zijn startups en broedplaatsen, maar ook ontmoetingen op aantrekkelijke plekken in de stad nodig. Daarnaast willen we de huidige voorzieningen mee laten groeien met de groei van de stad.

Door goed te kijken naar de specifieke

kenmerken van wijken, zetten we waar nodig in op het verder mengen van woon- en werkfuncties. Zo vergroten we de nabijheid van werkgelegenheid, versterken we de wijk economie, verbeteren we de leefbaarheid van wijken en reduceren we vervoersbewegingen waar mogelijk. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de betaalbaarheid van bedrijfsruimten in de wijk. Kantoren concentreren we zoveel mogelijk in de nabijheid van openbaar vervoersknooppunten en in bijzondere interactiemilieus elders in de stad. Vrijvallende kantoren op minder courante locaties (kunnen) worden getransformeerd naar andere economische functies of wonen.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Door de druk op de woningmarkt komt de ruimte voor bedrijven steeds meer

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.6 Een stad met een wendbare en weerbare economie



onder druk te staan. Er is in Amersfoort behoefte aan voldoende ontwikkelingsruimte voor kwalitatief hoogwaardig aanbod voor werklocaties. Aan de sterk groeiende vraag naar bedrijfsruimten komen we (deels) tegemoet door bestaande terreinen te intensiveren en aanleg van bedrijventerreinen Vinkenhoef en Bovenduist. Daarnaast zetten we in op een sterkere profilering en thematisering van bedrijventerreinen.

Isselt functioneert al als broedplaats voor maakbedrijven – met in het westelijk deel ook de zwaardere milieu categorieën (4.2 en 5.1). Vathorst kent meer het karakter van een hoogwaardig bedrijvenpark, en op de Hoef ontwikkelt zich een campus op het vlak van gezondheid.

Met de regio en de provincie Utrecht

werken we in het kader van het regionaal programmeren aan pilots om ervaring op te doen met intensivering op bedrijventerreinen. Middels intensivering willen we extra ruimte voor maakbedrijven en banen creëren. In de pilots op Isselt-Midden en De Hoef-Oost wordt verkend op welke manier intensivering in praktijk kan worden gebracht, onder andere door waar het kan extra functiemenging toe te staan (ook met wonen). Dit kan ertoe leiden dat op lange termijn (na 2030) mogelijkheden ontstaan om op delen van Isselt-Midden en de Hoef-Oost woningen toe te voegen. Ook in het ontwikkelbeeld Regio Amersfoort Centraal zijn deze gebieden opgenomen als zoeklocaties voor grootschalige gebiedsontwikkelingen.

De transitie naar circulaire economie vraagt ook ruimte op bedrijventerreinen

voor inzamelen, verwerken en opslag van materialen. Op de bedrijventerreinen Vinkenhoef en Isselt willen daar ruimte voor bieden. In de toekomst willen wij circulaire bedrijfsvoering op alle bedrijventerreinen stimuleren.

Detailhandel onder druk

De detailhandel in Amersfoort willen wij vitaal houden en versterken. Het is belangrijk om in het stadshart een met name de binnenstad voldoende multifunctionaliteit en flexibiliteit in te bouwen om de detailhandel en horeca in Amersfoort vitaal te houden en te versterken. We zetten in op functiemenging en intensivering om de ontmoeting in het stadshart te stimuleren. In het winkelgebied willen we geen “gaten” laten ontstaan. Dit doen wij door de bestaande, kansrijke winkelgebieden te behouden (het Stadshart,

de stadsdeelcentra Emiclaer, Vathorst en Leusderweg en de zeven buurt- en wijkwinkelcentra). Horeca en detailhandel zijn nauw met elkaar verweven en mengen steeds meer (‘blurring’). Om leegstand, verloedering en een afname van de leefbaarheid te voorkomen zetten we buiten de kernwinkelgebieden in op transformatie naar andere functies.

Aantrekkelijke voorzieningen en stadshart

Het toerisme in Amersfoort en de regio is in de periode voorafgaand aan Corona sterk gegroeid, Dierenpark Amersfoort, de landelijke omgeving en de historische binnenstad die behoort tot de meest gave middeleeuwse kernen van Nederland met zijn goede voorzieningen bepalen in belangrijke mate de aantrekkingskracht van Amersfoort.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

3.2.6 Een stad met een wendbare en weerbare economie



Amersfoort is in de toekomst een stad met een levendig stadshart waarin gewoond en gewerkt wordt en waar ontmoeting vanzelfsprekend is. Voor het behoud van de vitaliteit van de het stadshart is aandacht voor toerisme en investeringen in de kwaliteit van de openbare ruimte en voorzieningen van belang.

Door het toevoegen van nieuwbouw kunnen op daarvoor geschikte locaties compacte en gemixte woon-werkmilieus worden gecreëerd. Met Tussenstad ambiëren we het creëren van levendig en divers interactiemilieu waarin het prettig is om te struinen. Tussenstad¹ vormt de dynamische overgang tussen het historische stadshart en omliggende wijken,

¹ De Tussenstad is het gebied rondom de binnenstad vanaf de Hendrik van Viandenstraat, via Zonnehof, Amersfoort Centraal, Langs Eem en Spoor naar De Hoef-West.

waarin werkgelegenheid in de kennis-economie en nieuwe woon- en cultuurfuncties elkaar kunnen versterken.

Cultuur en evenementen

Erfgoed speelt een belangrijke rol voor identiteit en herkenning – voor Amersfoorters en bezoekers. Door groei en intensivering kunnen erfgoedwaarden onder druk komen te staan. We willen dat Erfgoed als inspiratiebron gebruikt wordt bij ontwikkelingen.

We zetten in op een aantrekkelijk, vernieuwend, gezond en toekomstbestendig cultureel aanbod. Amersfoort heeft verschillende musea met een divers aanbod: verdere versterking en een betere profilering staan centraal. Door de groei van de stad is er behoefte aan een groter aanbod van podiumkunsten.

Evenementen en festivals maken de stad aantrekkelijk, levendig en eigentijds en versterken de (boven) regionale positionering en profilering van Amersfoort. Culturele sportieve en andere publieksevenementen zetten we in als dragers voor een aantrekkelijke, levendige en eigentijdse stad.

In een groeiende stad neemt de behoefte aan betaalbare ruimte voor creatieve economie en aan cultuur gerelateerde bedrijvigheid toe. Voor deze ruimtevraag zoeken we geschikte plekken in de stad. De inzet van gemeentelijk vastgoed of leegstaand vastgoed (bijv. bedrijfspannen en winkels) biedt kansen om ingezet te worden voor (tijdelijke) huisvesting.



Hoofdambities 'Een stad met een wendbare en weerbare economie'

Een gezonde woon-werkbalans en werk
voor iedereen,

Voldoende en betaalbare ruimte
voor bedrijven op werklocaties en in
de wijken,

Extra inzetten op innovatief vermogen
sterke sectoren,

Inzet op hoogstedelijke, gemengde
interactiemilieus rond de OV-
knooppunten en intensivering,
verduurzaming en verbeterde profilering
van onze bedrijventerreinen,

Ruimte voor circulaire economie op
werklocaties,

Verbeteren koppeling bedrijfsleven en
onderwijs en het versterken van het
aanwezige onderwijsaanbod,

Versterken culturele voorzieningen
(podia, musea, evenementen) in en
rondom het Stadshart.

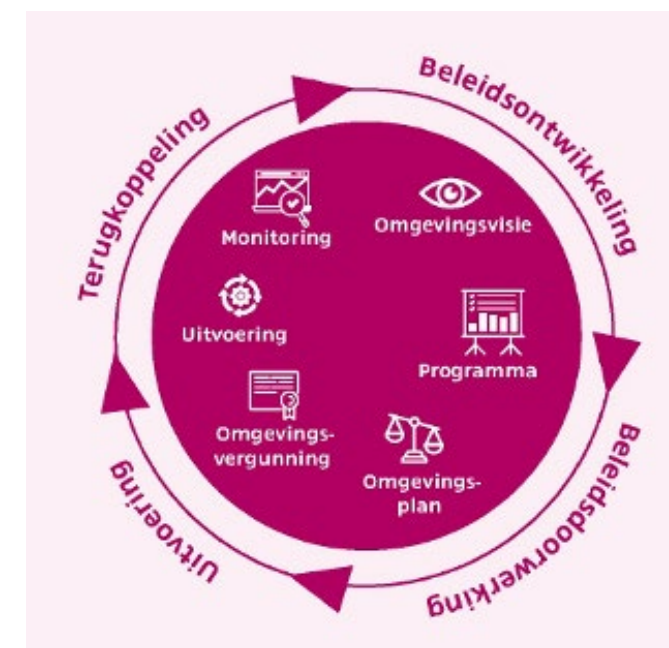
4

Doorwerking & Sturingsfilosofie

4.1 Doorwerking

De omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. De omgevingsvisie gaat over de periode tot 2030 – met een doorkijk naar 2040. De ambities uit de Omgevingsvisie vormen de basis voor andere beleidsinstrumenten die meer gericht zijn op de uitvoering: de omgevingsprogramma's, -plannen en -vergunningen.

Het is belangrijk dat we met de nieuwe kerninstrumenten van de Omgevingswet en volgens de beleidscyclus 'omgevingsvisie, programma, omgevingsplan, monitoring en herijking' gaan werken. Onderstaande afbeelding geeft het cyclische proces van de beleidscyclus weer.



Wij geven de komende jaren verder vorm aan deze beleidsinstrumenten. Ook het monitoren en actualiseren van de omgevingsvisie valt hieronder.

Op basis van de Omgevingswet is de omgevingsvisie een kaderstellend ruimtelijk document waarmee het bestuur van de gemeente zichzelf bindt.

De omgevingsvisie is vormvrij en schetst de hoofdlijnen van:

- het beleid van alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving;
- de kwaliteit van de fysieke leefomgeving;
- het gebruik, beheer, behoud en de bescherming van het grondgebied;
- de voorgenomen ontwikkelingen.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

4.1 Doorwerking

Om de visie uitvoerbaar en concreter te maken werken we de hoofdlijnen van de visie verder uit in:

- omgevingsprogramma's voor de uitwerking van één of meerdere ambities uit de omgevingsvisie in concrete doelen (voor thema's of gebieden bijv. werken) of programma's om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te monitoren (bijv. het verplichte programma voor geluid). Deze programma's bevatten een gedetailleerdere uitwerking van het beleid uit de omgevingsvisie en welke middelen en instrumenten nodig zijn om de beleidsdoelen te behalen. Zoals bijvoorbeeld communicatieve instrumenten, financiële instrumenten of juridische instrumenten.
- omgevingsplan om gebruik, beheer, behoud en bescherming van het grondgebied te regelen;

Onze werkwijze is dat er geen sectorale beleidsnota's meerverschijnen, maar dat bij wijziging van beleidsuitgangspunten een aanpassing van de omgevingsvisie of de programma's plaatsvindt. De omgevingsvisie is daarmee een dynamisch document dat in de beleidscyclus wordt geactualiseerd. Elke bestuursperiode is een logisch moment om de prioriteiten vast te stellen voor de komende vier jaar. Met de omgevingsvisie willen we hier op aansluiten en iedere vier jaar de visie actualiseren.

Ten aanzien van het sectoraal beleid willen wij nu al anticiperen op de Omgevingswet en sectoraal beleid waar nodig vastleggen in programma's. Bij vaststelling van de Omgevingsvisie zal het Overgangsbeleid duidelijkheid geven over welk vigerend beleid nog geldt als

uitwerking van de Omgevingsvisie en welk beleid wordt ingetrokken.

4.2

Sturingsfilosofie

Hoe zetten wij als gemeente onze instrumenten in om samen met de stad invulling te geven aan onze ambities en wie heeft welke rol. Dit is in het kort waar de sturingsfilosofie antwoord op geeft. Hieronder gaan wij hier kort op in. In de Omgevingsvisie wordt dit verder uitgewerkt.

1.

Ruimte geven: loslaten waar het kan

Algemeen uitgangspunt van de Omgevingswet is dat we als gemeente ruimte bieden aan de inwoners en andere belanghebbenden aan initiatieven die de kwaliteit van de stad ten goede komen. Afhankelijk van de opgave en het onderwerp kiezen we welke rol/ sturing vanuit de gemeente gewenst is. We gebruiken de participatiegids bij het invullen van de participatie rond ruimtelijke ontwikkelingen.

2.

Wisselende rol gemeente

De rolverdeling tussen gemeente en belanghebbenden is divers en wisselend. Per onderwerp, project of initiatief wordt gezocht naar de meest geschikte vorm. De uitdaging is om hier bewuste keu-

zes in te maken. Hierbij sluiten we aan bij de vier vormen van overheidssturing van de Nederlandse School Openbaar Bestuur (NSOB).

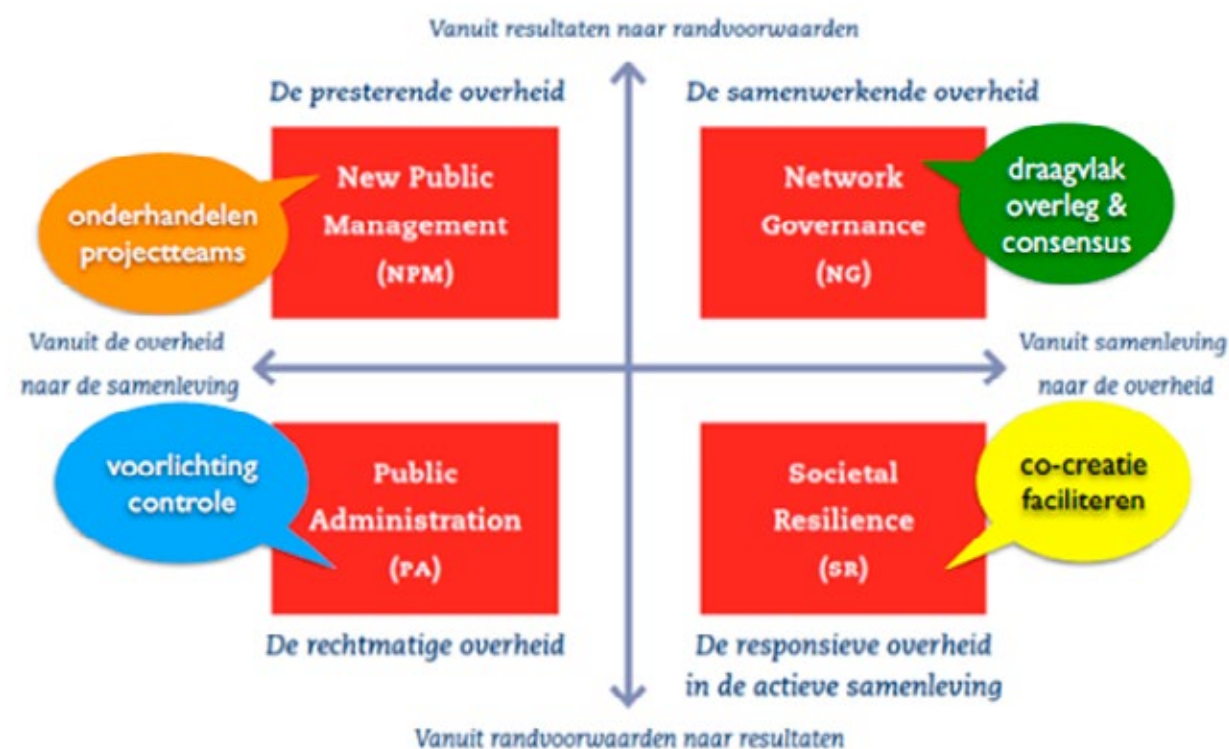
Bij een **blauwe aanpak** (de rechtmatige overheid) is de overheid vrijwel alleen (en vooral sturend) aan zet. Het gaat bijvoorbeeld om het innen van belastingen of het uitgeven van paspoorten, maar ook over het herinrichten van gevaarlijke kruispunten of het handhaven van landelijke regels. Communicatie is gericht op informeren.

Bij de **oranje aanpak** (de presterende overheid) zoekt de gemeente contact met belanghebbenden om alle belangen in beeld te brengen en daar afwegingen in te maken. De gemeente onderhandelt met de betrokken partijen, maar

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

4.2 Sturingsfilosofie

Vier perspectieven op de rol van de gemeente. Nederlandse School Openbaar Bestuur (NSOB). Vier vormen van overheidssturing (zie: Van der Steen et al., 2014)



neemt uiteindelijk een besluit (gericht op het best mogelijke resultaat vanuit het collectieve belang). Communicatie is gericht op uitnodigen voor inbreng en gesprek, het creëren van een eerlijk speelveld en verantwoording afleggen over afwegingen en keuzes. Bij de meeste participatieprojecten, zoals herinrichtingen of deze Omgevingsvisie, heeft de gemeente deze rol.

Bij de **groene aanpak** (de samenwerkende overheid) staat gelijkwaardige samenwerking centraal, binnen door de gemeente vastgestelde kaders. Vaak moet de gemeente ook het eindresultaat vaststellen, bijvoorbeeld omdat er publiek geld mee gemoeid is. Sturing vindt vooral plaats op basis van de kwaliteit van het proces (zijn voldoende partijen betrokken, is het eerlijk). Communi-

catie vindt niet alleen door de gemeente plaats, maar vanuit de samenwerkende partijen. In Amersfoort bekende voorbeelden zijn de transformatie van de Elisabethlocatie van het Meander Ziekenhuis in park Elisabeth Groen en de Groenvisie.

Bij **gele processen** (de responsieve overheid/de netwerkende overheid) heeft de gemeente geen overall besluitvormende rol, maar is onderdeel van een bredere maatschappelijke opgave. De rol van de gemeente is faciliteren en vanuit de eigen rol bijdragen aan de maatschappelijke opgave. Alle partijen communiceren vanuit hun eigen rol en bijdrage. Voorbeelden van maatschappelijke opgaven waarin de gemeente (soms) een gele rol neemt zijn inclusiviteit, bestuurlijke ontwikkeling en duurzaamheid.

Richting voor de Omgevingsvisie Amersfoort

4.2 Sturingsfilosofie

3.

Amersfoort werkt gebiedsgericht & integraal

Ontwikkeling van beleid en plannen vraagt om een samenhangende aanpak en is dus maatwerk. We werken opgeven in de omgevingsvisie zoveel mogelijk gebiedsgericht uit: het karakter en de kwaliteit van elke buurt en elk gebied is hierbij het vertrekpunt. Per gebied wordt op hoofdlijnen bepaald wat er nodig en mogelijk is, op welke wijze de uitvoering van het beleid wordt vormgegeven, wie meepraten en meedoen en hoe de rollen verdeeld zijn. Waar nodig kunnen aparte gebiedsprogramma's worden opgesteld. Met de gebiedsperspectieven voor het Soesterkwartier en de Liendert wordt ervaring opgedaan met een integrale en gebiedsgerichte aanpak. Op basis van deze twee trajec-

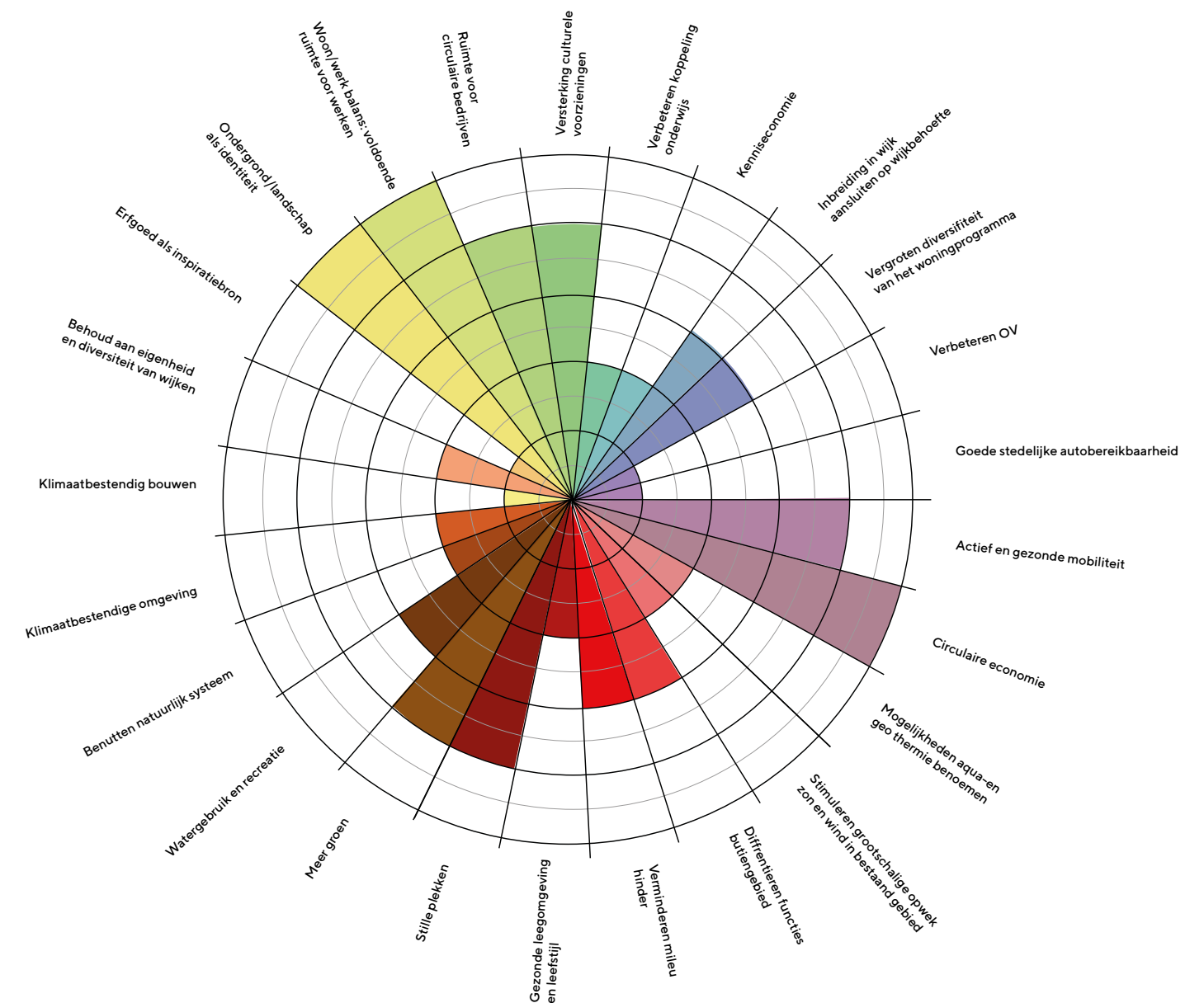
ten worden lessen geleerd en het vervolg van gebiedsgericht beleid bepaald.

4.

Het ambitieweb als afwegingskader

De Richting voor de Omgevingsvisie is een integraal en allesomvattend verhaal waar we heen willen met de stad. We kunnen echter niet overal alle stedelijke ambities tegelijkertijd realiseren. Stapeling van ambities kan voorkomen worden door keuzes te maken en prioriteiten te stellen voor de gebieden in de stad. Qua methodiek willen wij een 'ambitieweb' gebruiken. Het ambitieweb is een hulpmiddel voor het gestructureerd vastleggen en vasthouden van de ambities voor de opgaven uit de Omgevingsvisie. Het ambitieweb is een visuele weergave van de ambities van de ontwikkelopgaven. Door het invullen van het ambitieweb –

De onderstaande versie is een voorbeeld, de scores hebben verder geen betekenis, deze worden in de omgevingsvisie uitgewerkt



bijvoorbeeld bij de start van een project of het opstellen van een kaderstellende notitie – is het mogelijk om de ambities van de Omgevingsvisie te vertalen naar projecten. Wij werken dit verder in de omgevingsvisie uit.

daarom de samenwerking met de regio en bouwt deze verder uit.

5.

Amersfoort maken we samen

Samen met (regio)partners, inwoners en bedrijven werkt Amersfoort aan de toekomst. Zonder Regionale samenwerking kunnen we onze ambities en doelen niet realiseren. Opgaven als regionale bereikbaarheid, ruimte voor economie, de energietransitie en klimaatverandering overstijgen de gemeentegrenzen. Samenwerking met en steun van de provincie, private sector en met andere (semi-)overheden is hierbij noodzakelijk. Amersfoort steunt en versterkt

